

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V CHKO JESENÍKY (1903-2018)

Bakalářská práce

Natálie Karamonová

Vedoucí práce: Mgr. Peter Mackovčín, Ph.D

Olomouc 2020

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

Autor (osobní číslo):	Natálie Karamonová (D170159)
Studijní obor:	Geografie
Název práce:	Chráněná území v CHKO Jeseníky (1903-2018)
Title of thesis:	Protected areas in LPA Jeseníky (1903-2018)
Vedoucí práce:	Mgr. Peter Mackovčín, Ph.D
Rozsah práce:	53 stran, 2 vázané přílohy
Abstrakt:	Bakalářská práce je zaměřena na charakteristiku jednotlivých maloplošných zvláště chráněných území v CHKO Jeseníky. Práce popisuje vývoj vyhlášení maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) od nejstarší přírodní rezervace až do současnosti. Maloplošná zvláště chráněná území jsou zpracována do tabulek a grafů podle časové a velikostní typologie a dle předmětu ochrany. Mapy MZCHÚ jsou zpracovány v softwaru QGIS.
Klíčová slova:	CHKO, Jeseníky, maloplošná zvláště chráněná území, ochrana přírody
Abstract:	This bachelor thesis is focused on characterization of small-scale specially protected areas in LPA Jeseníky. This thesis deals with processing development the declaration of small-scale speacially protected areas in protected landscape area Jeseníky from the oldest reservation to the present. Small-scale speacially protected areas are processed into tables and graphs to the time and size typology and the subject of protection. Maps are processed in QGIS software.
Keywords:	LPA, Jeseníky, nature protection, small-scale specially protected areas

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuhle bakalářskou práci napsala samostatně bez ničí pomoci. Veškeré informace jsem čerpala z literatury a pramenů, která jsou uvedeny v seznamu literatury a odcitovaná podle citační normy ČSN ISO 690.

V Olomouci dne 20. 5. 2020

.....

Natálie Karamonová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu Mgr. Peterovi Mackovčínovi, Ph.D za odborné vedení bakalářské práce a za cenné rady a informace, které mi poskytl k dokončení kvalifikační práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Natálie KARAMONOVÁ**
Osobní číslo: **D170159**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obory: **Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání
Geografie**
Název tématu: **Chráněná území v CHKO Jeseníky (1903-2018)**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V rámci bakalářské práce bude zpracován vývoj vyhlášení maloplošných chráněných území (MZCHÚ) od nejstarší rezervace Rejvíz až do současnosti. Budou charakterizována jednotlivá období vyhlášení do roku 1933, 1933-1955, 1956-1991, 1992-2003, 2004-2018. U MZCHÚ bude provedena typologie: časová, velikostní a dle předmětu ochrany vycházející ze zřizovacího dekretu.

Autorka zpracuje přehled vyhlášení také v grafické a tabulkové podobě.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Bičík, I. a kol. (2010): Vývoj využití ploch v Česku. Česká geografická společnost, Praha, 256 s., ISBN 978-80-904521-3-8**
- Čerovský, J. (1952): Školní mládež a ochrana přírody. Ochrana přírody 7, 97-99.**
- Demek J. a kol. 2014: Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny. Mendelova univerzita, Brno, 620 s.**
- Kočí K. (2007): Chráněná krajinná oblast Jeseníky. Vydala Actaea společnost pro přírodu a krajinu, 200 s., ISBN 978-80-254-1561-0**
- Machar I., Drobilová L. a kol. (2012): Ochrana přírody a krajiny v ČR. Nakladatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 856 s. ISBN 978-80-244-3041-6**
- Šafář J. a kol. (2003): Chráněná území ČR, svazek VI. Olomoucko. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, EkoCentrum Brno, 454 s., ISBN 80-86064-46-8**

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Peter Mackovčín, Ph.D.**

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **3. ledna 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 3. ledna 2019

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. CÍLE A METODY PRÁCE	10
3. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ČR	11
3.1. Obecná ochrana přírody a krajiny.....	11
3.2. Územní ochrana přírody a krajiny	12
3.3. Historie územní ochrany přírody a krajiny	12
4. MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	14
4.1. Předmět ochrany maloplošných zvláště chráněných území.....	15
5. CHKO JESENÍKY	18
5.1. Geomorfologie a geologie.....	18
5.2. Klima	19
5.3. Voda.....	20
5.4. Fauna.....	20
5.5. Vegetace.....	20
6. VÝVOJ MZCHŮ V CHKO JESENÍKY	22
7. MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V CHKO JESENÍKY	27
7.1. Národní přírodní památka Javorový vrch	28
7.2. Národní přírodní rezervace Praděd	28
7.3. Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek	30
7.4. Národní přírodní rezervace Rejvíz.....	31
7.5. Národní přírodní rezervace Šerák-Keprník.....	32
7.6. Přírodní rezervace Borek u Domašova	33
7.7. Přírodní rezervace Břidličná	34
7.8. Přírodní rezervace Bučina pod Františkovou myslivnou.....	35
7.9. Přírodní rezervace Filipovické louky.....	35
7.10. Přírodní rezervace Františkov	36
7.11. Přírodní rezervace Franz-Franz	37
7.12. Přírodní rezervace Jelení bučina	37
7.13. Přírodní rezervace Niva Branné.....	37
7.14. Přírodní rezervace Pod Jelení studánkou	38
7.15. Přírodní rezervace Pod Slunečnou strání	38
7.16. Přírodní rezervace Přemyslovské sedlo	39

7.17. Přírodní rezervace Pstruží potok.....	39
7.18. Přírodní rezervace Rabštejn	40
7.19. Přírodní rezervace Růžová.....	40
7.20. Přírodní rezervace Skalní potok.....	41
7.21. Přírodní rezervace Sněžná kotlina	41
7.22. Přírodní rezervace Suchý vrch	42
7.23. Přírodní rezervace Šumárník	42
7.24. Přírodní rezervace U Slatinného potoka	43
7.25. Přírodní rezervace Vysoký vodopád.....	43
7.26. Přírodní památka Chebzí	44
7.27. Přírodní památka Louka Na Miroslavi	45
7.28. Přírodní památka Morgenland	45
7.29. Přírodní památka Pfarrerb.....	45
7.30. Přírodní památka Pasák	45
7.31. Přírodní památka Smrčina.....	46
7.32. Přírodní památka Slunná stráž.....	46
7.33. Přírodní památka Zadní Hutisko.....	47
8. ZÁVĚR.....	48
9. SUMMARY.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	51
Literární zdroje	51
Internetové zdroje	51
Podklady map	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	53
SEZNAM PŘÍLOH	

1. ÚVOD

Příroda je nedílnou součástí našich životů, a to si uvědomovali lidé již na začátku 20. století, kdy došlo k prvnímu projednání ochrany přírody a krajiny na území České republiky.

Člověk si občas ani neuvědomuje, jaké krásy kolem sebe má. V podstatě za humny máme několik krásných a unikátních míst. A o takové lokality je třeba se starat a chránit je, aby se na ně mohly jezdit dívat a kochat se jimi další a další generace.

CHKO Jeseníky patří k největším chráněným a nejvíce navštěvovaným oblastem v České republice. Na jeho území se nachází 31 maloplošných zvláště chráněných území (4 národní přírodní rezervace, 19 přírodních rezervací, 1 národní přírodní památka a 7 přírodních památek), které jsou pod ochranou AOPK ČR – RP Olomoucko.

2. CÍLE A METODY PRÁCE

Cílem bakalářské práce je seznámení se s maloplošnými zvláště chráněnými územími v CHKO Jeseníky pod správou AOPK ČR – RP Olomoucko. Dále si práce klade za cíl charakterizovat jednotlivá maloplošná zvláště chráněná území v CHKO Jeseníky. Bude popsán vývoj MZCHÚ v CHKO Jeseníky a maloplošná zvláště chráněná území budou rozdělena do tabulek podle předmětu ochrany území, data vyhlášení a podle rozlohy.

Hlavní metodou psaní bakalářské práce byla rešerše literatury a práce s internetovými zdroji. Pro tvorbu map jsem využila nástrojů Geografických informačních systémů (GIS). Veškeré mapové podklady jsou vytvořené v softwaru QGIS. Mapy MZCHÚ jsou vytvořeny podle kategorie předmětu ochrany území. Zdrojem dat k podkladu map zvláště chráněných území jsou stránky AOPK ČR a ArcČR 500. Dále k vytvoření tabulek a grafů zobrazující všechny maloplošné zvláště chráněné území v CHKO Jeseníky byl využit Microsoft Office Excel.

3. OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY V ČR

První zmínky o ochraně přírody v České republice sahají do středověku, do období vlády Karla IV. (Číhař, 1998). Větší rozvoj ale nastal až začátkem 20. století. Odborně byla projednávána ochrana přírody a krajiny v roce 1914 na V. sjezdu českých přírodovědců, lékařů a inženýrů (Machar, Drobilová, 2012).

Chráněná území zachraňují přírodní i kulturní dědictví naší země a pečují o ně. Jejich zřizování a existence však nejsou samoúčelné. Plní funkce naznačené výše v této stati v šesti bodech a v tomto poslání jsou dnes jedinečné a nenahraditelné. Ovšem v zájmu jak jejich trvalého zachování, tak i optimální funkčnosti je třeba jejich využití organizovat a usměrňovat podle jednoho z hlavních principů současné ochrany přírody – trvalé udržitelnosti. Řízení správného využívání chráněných území je třetím hlavním okruhem péče o ně – jejich managementu (Čeřovský, 2005).

3.1. Obecná ochrana přírody a krajiny

Obecná ochrana přírody a krajiny znázorňuje kromě ochrany krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot, estetických kvalit přírody, také ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů (Ministerstvo životního prostředí, 2020). V ČR je ochrana krajiny opatřována **zákonem č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny. Ochrana přírody a krajiny obsahuje: obecnou ochranu územní, obecnou ochranu rostlin a živočichů a obecnou ochranu neživé přírody (Ochrana přírody, 2020).

Obecná ochrana územní

Obecná ochrana územní je uplatňována pomocí několika nástrojů a to sice – ochranou důležitých krajinných prvků, ochranou krajinného rázu a zakládáním přírodních parků a deklarácí přechodně chráněných ploch (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Obecná ochrana druhová

Obecná ochrana druhová ochraňuje veškerou faunu a flóru před poškozením, zničením a jiným působením, který by vedl k ohrožení těchto druhů. K dalšímu rovněž důležitému nástroji patří ochrana volně žijících ptáků a ochrana dřevin rostoucích mimo les (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Obecná ochrana neživé přírody

Obecná ochrana neživé složky přírody a krajiny umožňuje ochranu jeskyním, paleontologickým nálezům a přírodním jevům na povrchu, které s jeskyněmi souvisí (např. krasové závrtky, škrapy, ponory a vývěry krasových vod) (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

3.2. Územní ochrana přírody a krajiny

Ochrana území je nejvýznamnější složkou ochrany přírody ČR. Obstarává souhrnnou péči o krajinu a ochranu krajiny. Zabývá se ekologickou stabilitou, biotopy ohrožených druhů zvířat a vzácnými geologickými a geomorfologickými objekty (Číhař, 1998).

Zvláštní územní ochrana přírody a krajiny

Zvláštní ochrana územní se zabývá správou, tvorbou i pozemní sítí zvláště chráněných území. Zvláště chráněná území jsou unikátní a vzácné lokality (Číhař, 1998). V České republice rozlišujeme dvě kategorie zvláště chráněných území (ZCHÚ) – velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ) a maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ). Do velkoplošných zvláště chráněných území patří dvě úrovně – Národní parky (NP) a Chráněné krajinné oblasti (CHKO). Pod maloplošné zvláště chráněné území spadají čtyři úrovně – Národní přírodní rezervace (NPR), Národní přírodní památky (NPP), Přírodní rezervace (PR) a Přírodní památky (PP). Od doby, co je ČR členským státem EU má povinnost vymezení soustavy CHÚ Natura 2000. Do soustavy Natura 2000 přísluší dvě kategorie – Evropsky významné lokality (EVL) a Ptačí oblast (PO) (Územní ochrana, 2020).

3.3. Historie územní ochrany přírody a krajiny

Nejstarší chráněná území najdeme v jižních Čechách. Tam vznikl příkaz, který napsal hrabě Jiří Augustin Languetval-Buquoy dne 28. srpna 1838 inspektorovi svého panství: „... rozhodl jsem se zachovat zmíněnou lesní část jako památník dávno minulých dob názornému požitku pravých přátel přírody“. Takto prohlášená územní ochrana ekosystému trvá dodnes jako NPR Žofínský prales v Novohradských horách. První zajištění územní ochrany pralesa je motivováno osvícenským romantismem. Z pochopitelných důvodů si je může dovolit jen majitel panství (Čeřovský, 2005).

Také další území byla chráněna z popudu majitelů pozemků. Jsou to například Schwarzenberkové, Lichtensteinové a další. První zakotvení chráněných území nastalo v roce

1933, kdy Ministerstvo školství a národní osvěty, z popudu státního konzervátora Maximoviče, vydalo soupis cenných lokalit. V roce 1938 existovalo podle Maximovičových údajů v Čechách 113, na Moravě a ve Slezsku 29 (na Slovensku 18) přírodních rezervací. Po dobu druhé světové války mohl být v oblasti územní ochrany přírody z pochopitelných důvodů rozvoj více méně nulový. Podle oficiálních údajů AOPK ČR ke konci roku 1945 existovalo v celé ČR 100 maloplošných chráněných území o rozloze 7 538 ha, tj. 0,1 % státního území.

Za skutečnou zákonnou normu lze považovat až zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. Vyhlášení velkoplošné ochrany bylo v kompetenci vlády, která 1. března 1955 vyhlásila první Chráněnou krajinnou oblast Český ráj. Vláda také vyhlásila první národní park, kterým byl Krkonošský národní park, dne 17. května 1963 a chráněné krajinné oblasti (první byla CHKO Český ráj již v roce 1955). Podle zákona č. 40/1956 mohly být vyhlášovány: národní park, chráněná krajinná oblast, státní přírodní rezervace, chráněné naleziště, chráněný park a zahrada, chráněná studijní plocha, chráněný přírodní výtvar, chráněná přírodní památka.

Pět let po vydání zákona – koncem roku 1960 – byly v ČR 2 chráněné krajinné oblasti (CHKO) a 356 chráněných území menší rozlohy (tzv. maloplošných) o celkové rozloze 21 700 ha (CHKO), 22 373 ha (ostatní), tj. v obou případech shodně 0,28 % (0,28 % území republiky). Pro srovnání tytéž údaje z doby krátce před vydáním nového zákona č. 114 – koncem roku 1991: 27 CHKO a 1 národní park, dále 1 291 maloplošných území. Rozloha velkoplošných území 14,63 % z rozlohy státu (Čeřovský, 2005).

Po změně společenských poměrů byl v roce 1992 schválen zákon č. 114 o ochraně přírody a krajiny. Jednalo se o velmi propracovaný a progresivní zákon, který řešil také péči o chráněné území, nejen jeho vyhlášení. Se vstupem ČR do Evropské unie byl doplněn a upraven pro sjednocení českého a evropského práva.

V současné době je podle zákona č. 114/92 Sb. ve znění pozdějších změn vyhlášeno 26 CHKO a 4 NP, dále 2 638 maloplošných území. Suma rozloh velkoplošných a maloplošných území je 1 322 299, 4286 ha, což je 16,74 % rozlohy ČR (<https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/sumarizace/> - stav k 18.05.2020).

4. MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Maloplošná zvláště chráněná území v ČR rozdělujeme do 4 kategorií: národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památka (NPP) a přírodní památka (PP). Tyhle oblasti se rozdělují podle rozlohy a významu. Všechna maloplošná zvláště chráněná území jsou evidována v ústředním seznamu ochrany přírody, pod správou Agentury ochrany přírody a krajiny v České republice (AOPK ČR) (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Národní přírodní rezervace (NPR)

Národní přírodní rezervace je podle **zákona č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny definována jako menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Například: NPR Praděd, NPR Rejvíz (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Přírodní rezervace (PR)

Přírodní rezervace je podle **zákona č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny definována jako menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast. Například: PR Vysoký vodopád, PR (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Národní přírodní památka (NPP)

Národní přírodní památka je podle **zákona č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny definována jako přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk. Například: NPP Venušiny miska, NPP Na Špičáku (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Přírodní památka (PP)

Přírodní památka je v **zákoně č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny definována jako přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval

svou činností člověk. Například: PP Smrčiny, PP Pasák (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

V terénu se dle **vyhlášky č. 45/2018 Sb.** maloplošná zvláště chráněná území označují pomocí:

- Tabulí s velkým státním znakem České republiky a tabulí s označením příslušné kategorie ochrany a názvem pro národní přírodní rezervaci (NPR) a národní přírodní památku (NPP).
- Tabulí s malým státním znakem České republiky a tabulí s označením příslušné kategorie ochrany a případně i názvem pro přírodní rezervaci (PR) a přírodní památku (PP).
- Pružové označení hranic na sloupcích či hraničních stromech u NPR, NPP, PR a PP (dva červené pruhy široké 5 cm a oddělené 5 cm širokou mezerou, dolní červený pruh označuje jen příslušnou výseč nechráněného území, kdežto horní pruh probíhá po celém obvodu) (Územní ochrana, 2020).

4.1. Předmět ochrany maloplošných zvláště chráněných území

Předmět ochrany maloplošných zvláště chráněných území můžeme rozdělit do 5 skupin: horské lokality, lesní lokality, luční lokality, skalní lokality a vodní a mokřadní lokality. Horské lokality jsou území, která zahrnují nejvyšší horské partie, které jsou mozaikou přirozeného bezlesí nad horní hranicí lesa, různých geomorfologických útvarů, horských lesů a otevřených vrchovišť. Lesní lokality zahrnují území, jejichž hlavním předmětem ochrany jsou lesní společenstva, a to v celé škále jejich pestrosti, které se rozkládají od lužních lesů podél řek, přes dubohabřiny a bučiny až k horským smrčínám. Další kategorií jsou luční lokality, které zahrnují území luk a pastvin. Předposlední kategorií jsou skalní lokality, které zaujímají geologické a geomorfologické útvary, naleziště nerostů a území, jejichž předměty ochrany jsou přísně vázány na specifické geologické podloží. A jako poslední kategorie vodních a mokřadních lokalit, což jsou území, jejichž hlavním předmětem ochrany jsou objekty vázány na vodní a mokřadní prostředí, jako jsou tůně, rybníky, vodní toky a mokřadní biotopy (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Přehled MZCHÚ dle kategorie předmětu ochrany

Tab. 1: Přehled horských lokalit v CHKO Jeseníky

Kategorie	Název	Chráněno od roku	Rozloha v ha
PR	Břidličná	2008	652,0
NPR	Praděd	1955	2031,4
PR	Sněžná kotlina	1998	107,9
NPR	Šerák-Keprník	1933	800,1

Zdroj: Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012

Tab. 2: Přehled lesních lokalit v CHKO Jeseníky

Kategorie	Název	Chráněno od roku	Rozloha v ha
PR	Borek u Domašova	1990	12,7
PR	Bučina pod Františkovou myslivnou	1955	25,5
PR	Františkov	1954	10,5
PR	Pod Slunečnou stráň	1990	15,0
PR	Rabštejn	1990	20,0

Zdroj: Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012

Tab. 3: Přehled lučních lokalit v CHKO Jeseníky

Kategorie	Název	Chráněno od roku	Rozloha v ha
PR	Filipovické louky	1990	2,1
PP	Chebzí	2002	2,9
PP	Louka Na Miroslavi	2012	0,8

Zdroj: Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012

Tab. 4: Přehled skalních lokalit v CHKO Jeseníky

Kategorie	Název	Chráněno od roku	Rozloha v ha
PP	Pasák	1982	2,5
PP	Smrčina	1982	1,0
PR	Šumárník	1998	0,7
PP	Zadní Hutisko	1982	0,9

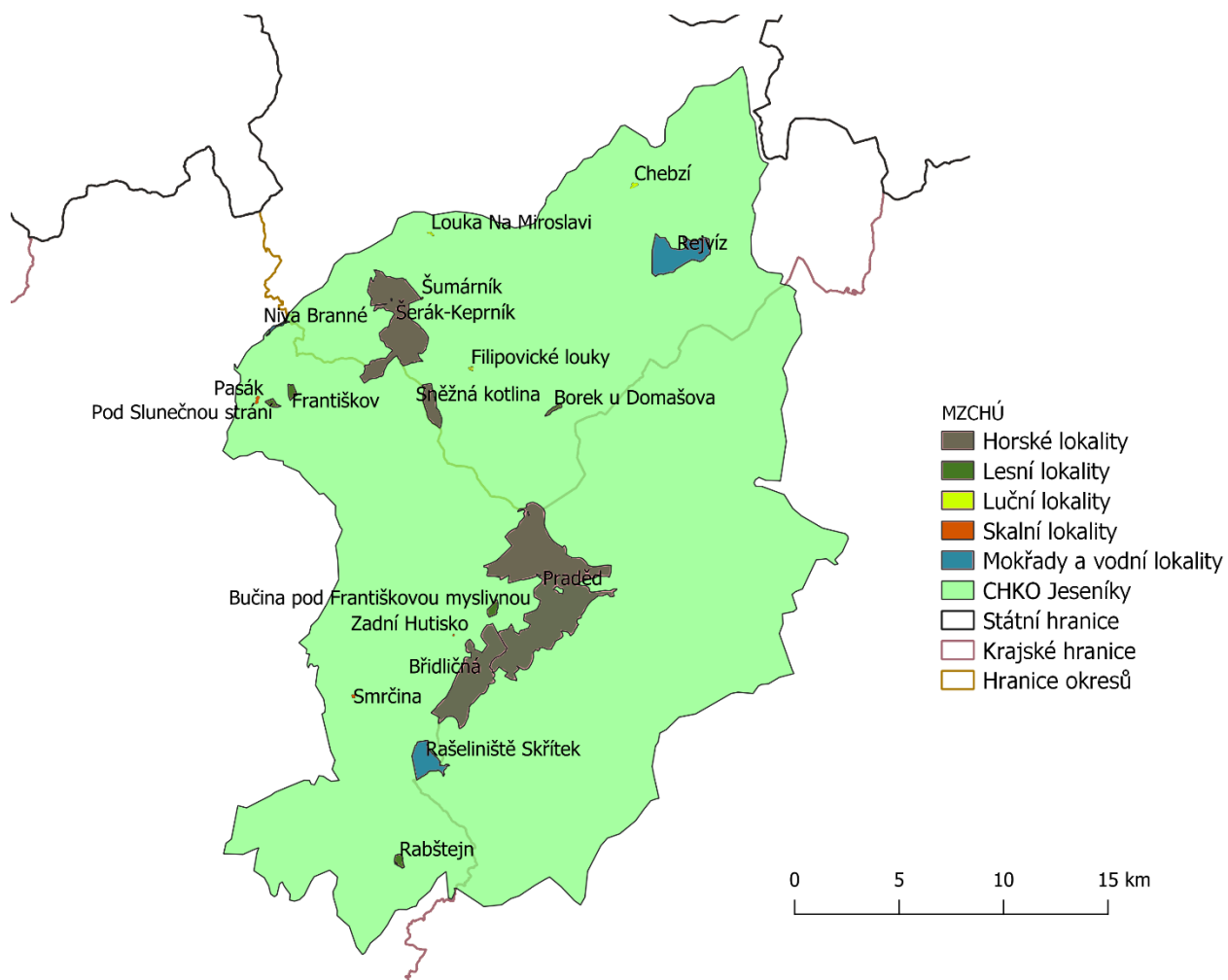
Zdroj: Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012

Tab. 5: Přehled vodních lokalit a mokřadů v CHKO Jeseníky

Kategorie	Název	Chráněno od roku	Rozloha v ha
PR	Níva Branné	2002	9,0
NPR	Rašeliniště Skřítek	1955	166,7
NPR	Rejvíz	1955	331,3

Zdroj: Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012

Obr. 1: Maloplošná zvláště chráněná území v CHKO Jeseníky podle předmětu ochrany

Zdroj: ArcČR® 500, AOPK ČR, vlastní zpracování v QGIS, 2020

5. CHKO JESENÍKY

Chráněná krajinná oblast Jeseníky se rozkládá v severovýchodní části České republiky a na území okresů Jeseník, Bruntál a Šumperk (Miko, Štursa, 2010). CHKO Jeseníky se nachází na pomezí historické hranice Moravy a Slezska. Jeseníky byly vyhlášeny chráněnou krajinnou oblastí v roce 1969 výnosem Ministerstva kultury ČSR vyhlášeným pod č. j. 9886/69-II/2. CHKO Jeseníky zaujímají rozlohu 74 000 ha (Šafář a kol., 2003). V oblasti CHKO Jeseníky se rozprostírá 31 MZCHÚ – 4 NPR, 19 PR, 1 NPP a 7 PP (Správa CHKO Jeseníky, 2020).

Jeseníky se pyšní krásnou přírodou, a proto patří k jedné z nejoblíbenějších reakčních oblastí v České republice. V oblasti CHKO Jeseníky se nachází řada naučných stezek (NS), které ukazují to nejzajímavější z dané oblasti. NS Velká kotlina je asi 6 km dlouhá a má 7 zastávek. NS začíná v Karlově pod Pradědem a směřuje kolem toku řeky Moravice přes Velkou kotlinu nad Temnou. NS Bílá Opava, jejichž začátek je v Karlově studánce a konec u chaty Barborky, je dlouhá 6,5 km. NS Rejvíz začíná v NPR Rejvíz a končí u Velkého mechového jezírka. Stezka je dlouhá 3 km. NS Červenohorské sedlo-Šerák-Ramzová je dlouhá cca 12 km a má 14 zastavení. Počátek má na Červenohorském sedle a konec v Ramzové. NS Pasák začíná v Branné a je dlouhá 12,5 km. Dále pak lidé jezdí do Jeseníka na ozdravné pobyty, protože je zde několik lázní s minerálními prameny. Lázně Velké Losiny, klimatické lázně Karlova studánka a v lázních Jeseník a Lipová se aplikují jedinečné léčebné procedury např. Priessnitzovy studené zábaly (Balák, 2006).

5.1. Geomorfologie a geologie

Z geomorfologického hlediska se řadí CHKO Jeseníky do geomorfologické provincie Česká vysočina, Krkonoško-jesenické soustavy a Jesenické podsoustavy. Většina území se nachází v pohoří Hrubého Jeseníku, který je nejcennější částí CHKO Jeseníky. Nejvyšším vrcholem Hrubého Jeseníku je Praděd (1491 m n. m.) a naopak nejnižším místem je hladina řeky Bělé v Mikulovicích (320 m n. m.). Hrubý Jeseník je hned po Sněžce v Krkonoších druhým nejvyšším pohořím v České republice (Šafář a kol., 2003). Nejen pro CHKO Jeseníky, ale celkově pro pohoří Jeseníka jsou charakteristické široká sedla, velké spády řek a potoků a přímočaré svahy (Miko, Štursa, 2010). Hrubý Jeseník vznikl dlouhým geomorfologickým vývojem a několika horninotvornými pochody (Šafář a kol., 2003). Horskými sedly je rozčleněn na 3 podcelky – Pradědská hornatina, Keprnická hornatina a

Medvěděská hornatina (Balák, 2006). Hlavní hřbet, který vede od Šeráku přes Červenou horu, Praděd a Vysokou holi až na Pec, vznikl vyzdvižením kry Hrubého Jeseníku proti kře Nízkého Jeseníku. Vyzdvižení ker vyvolalo fluviální erozní činnost, čímž vznikla hluboká údolí a na strmých svazích strže. Chladné klima v době ledové zapříčinilo vznik periglaciálních jevů na vrcholech a svazích Hrubého Jeseníka. Jedná se především o polygonální půdy, skalní skupiny, kamenná moře či suťové proudy. Kar Velké kotliny vznikl vlivem ledovce s teplou bází. Malá kotlina, Jelení žleb a Sněžná kotlina byly vytvářeny nivací. Vývoj jesenických rašelinišť se řadí do postglaciálního období (Šafář a kol., 2003).

Z geologického hlediska se Hrubý Jeseník řadí do moravsko-slezské zóny Českého masivu. Střed Hrubého Jeseníka je rozčleněn na keprnickou a desenskou klenbu. Jádro keprnické klenby se skládá ze sedimentárních hornin transformovaných v pararuly, kvarcy, erlány a migmatity. Obal tvoří horniny z období devonu série Branné a Červenohorského sedla. Kdežto v jádru desenské klenby převažují migmatity a pararuly. Sobotínský (na jihu CHKO) a amfibolitový (na severu CHKO) masiv tvoří metamorfity. V nízkých polohách jsou hnědé půdy – kambizemě, převážně mezotrofní. V horských oblastech jsou horské podzoly, kambizemní podzoly s velkou vrstvou humusu. V kyselých stanovištích jsou hlavně kambizemě oligotrofní až podzolované. A naopak vlhké stanoviště zastupují kambizemě, kryptopodzoly pseudoglejové, pseudogleje až gleje. Na kamenitých a skalnatých místech jsou rankery, kambizemě a kryptopodzoly rankerové (Šafář a kol., 2003).

5.2. Klima

V CHKO Jeseníky je chladné klima s vydatnými dešťovými i sněhovými srážkami. Patří k nejdeštivější oblasti v ČR (Balák, 2006). Hrubý Jeseník se rozkládá na hranici 2 klimatických oblastí (kontinentální a oceánské klima). Projevuje se vysokou relativní vlhkostí a západním větrným prouděním. Průměrná roční teplota v CHKO Jeseníky dosahuje 7,1 °C (Šafář a kol., 2003) a roční úhrn srážek činí až 1150 mm (Balák, 2006). CHKO Jeseníky je typická svými obrovskými klimatickými rozdíly na malé vzdálenosti, což úzce souvisí s velkými rozdíly v nadmořské výšce. V Jeseníku každoročně nastávají inverze, kdy nízké oblasti (údolí, kotliny) jsou pokryty mlhou a ve vyšších polohách je krásně teplo a slunečno. V nejvyšších místech je celoročně pravděpodobný výskyt mrazů, např. na Pradědu byla i v červenci a srpnu naměřena teplota pod 0 °C. Tropické dny ve vrcholových polohách Hrubého Jeseníka nenajdeme. Co se sněhové pokrývky týče, tak její výška kulminuje

v březnu a dosahuje průměrně 160 cm. Na některých místech (např. Velká kotlina) roztává poslední sníh až na počátku července (Šafář a kol., 2003).

5.3. Voda

Vzhledem k velikosti a důležitosti Jeseníků jako vodohospodářské oblasti, tvoří vodní plochy pouze 0,5 % (Šafář a kol., 2003). Chráněná krajinná oblast Jeseníky byla v roce 1979 nařízením vlády č. 40/1978 Sb. vyhlášena chráněnou oblastí přirozené akumulace vod. Chráněnou oblastí přirozené akumulace vod byly Jeseníky vyhlášeny z důvodu, že se řadí k mimořádně vodným pohořím v České republice s řadou pramenišť významných evropských toků a pohořím proniká hlavní evropské rozvodí mezi Baltským a Černým mořem (Rozbory chráněné krajinné oblasti Jeseníky, 2012). Na území CHKO Jeseníky jsou 2 povodí, pod které spadají veškeré vodní toky, a to povodí Odry (přítoky Bílá, Střední a Černá Opava, Podolský potok a Moravice) a Moravy (přítoky Branná, Desná a Merta) (Šafář a kol., 2003). Na řece Moravici se nachází údolní přehradu Kružberk a Slezská Harta (Balák, 2006).

Na území CHKO se nachází několik rašelinišť s přírodními jezírky (např. Velké a Malé mechové jezírko v NPR Rejvíz), vodopádů (např. vodopády v údolí Bílé Opavy) nebo rybníků a vodních nádrží. Na řece Divoká Desná je postavena přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně. (Rozbory chráněné krajinné oblasti Jeseníky, 2012).

5.4. Fauna

Dle vyhlášky MŽP č. 395/92 Sb. je určeno v oblasti CHKO Jeseníky 21 celostátně silně ohrožených druhů zvěře. Žije zde 50 silně ohrožených a 40 ohrožených druhů. K silně ohroženým patří např. čolek horský, mlok skvrnitý, skokan ostronosý, bekasina otavní, čáp černý, tetřívka obecná, rys ostrovid aj. a z ohrožených druhů je to – vranka obecná, užovka obojková, sluka lesní atd. Můžeme zde pozorovat i několik endemických druhů (Šafář a kol., 2003).

5.5. Vegetace

Tahle oblast je porostlá hlavně druhotnými smrčínami či bučinami s mozaikově zachovanými relikty přírodních lesů, a to až z 80 % (Správa CHKO Jeseníky, 2020), čímž patří spolu s CHKO Český les k nejvíce zalesněnému území v České republice (Miko, Štursa, 2010).

V CHKO roste několik endemických taxonů. V oblasti Velké kotliny – jitrocel černavý sudetský a hvozdík kartouzek sudetský. Na Petrových kamenech je to lipnice jesenická a zvonek český jesenický. Byl zde rozpoznán růst asi 1200 cévnatých rostlin. Roste zde 34 celostátně kriticky ohrožených druhů rostlin a 32 silně ohrožených dle vyhlášky MŽP 395/92 Sb. K ohroženým druhům patří např. hadilka obecná, kyhanka sivolistá, šicha oboupohlavná (Šafář a kol., 2003).

6. VÝVOJ MZCHÚ V CHKO JESENÍKY

Realizace prvních počátků územní ochrany byla vesměs počinem majitelů příslušných pozemků, někdy z vlastní iniciativy, jindy i na popud odborníka: v případě Boubínského pralesa jím byl vimperský lesmistr Josef John; kníže Jan Liechtenstein prohlásil v roce 1903 za chráněný horský prales na Šeráku v Hrubém Jeseníku (část dnešní NPR Šerák-Keprník), jak to navrhl moravský botanik – olomoucký profesor Heinrich Laus (Čeřovský, 2005). Lze tedy konstatovat, že v období 1838-1933 byla na území Jeseníku vyhlášena jedna rezervace na Šeráku.

Ochrana přírody pomalu a nesměle vstupovala i do státní správy první Československé republiky. Od roku 1919 byli jmenováni pro celý stát i jednotlivé okresy dobrovolní „konzervátoři pro ochranu přírody“. V letech 1922-1938 působil v ministerstvu jako jediný profesionál pro ochranu přírody Rudolf Maximovič. Zasloužil se o vydání Výnosu ministerstva školství a národní osvěty ze dne 31. prosince 1933, čj. 143.547 V, o ochraně přírodních památek. Slavný „silvestrovský výnos“ ve skutečnosti není žádným zřizovacím právním nástrojem rezervací, ale informací učitelům „za účelem prohloubení a zlepšení přírodopisného a zeměpisného vyučování“. V závěru výnosu se zdůrazňuje: „Žactvo budiž poučováno zvláště o chráněných územích v nejbližším okolí a nabádáno k jejich ochraně“. Po Silvestrovském výnosu z roku 1933 až do nového zákona č. 40/1956 Sb. (1933-1956) bylo evidováno celkem 6 rezervací – Šerák, Františkov, Praděd, Rašeliniště Skřítek, Rejvíz, Pod Františkovou myslivnou.

Od účinnosti zákona č. 40/1956 Sb. až do nového zákona č. 114/1992 Sb. (1956-1992) bylo vyhlášeno dalších 11 území – Vysoký Vodopád, Pasák, Zadní Hutisko, Smrčina, Suchý vrch, Rabštejn, Pstruží potok, Pod Jelení studánkou, Jelení bučina, Filipovické louky a Borek u Domašova. Nejpodstatnějším aktem bylo vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Jeseníky v roce 1969.

Zákonem č. 114/92 Sb. došlo k přehlášení všech území na národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky. V daném období 1992-2004 v kategorii přírodní rezervace byly vyhlášeny Břidličná, Franz-Franz, Niva Branné, Přemyslovské sedlo, Růžová, Skalní potok, Sněžná kotlina, Šumárník, U Slatinného potoka a v kategorii přírodní památka Chebží, Morgenland.

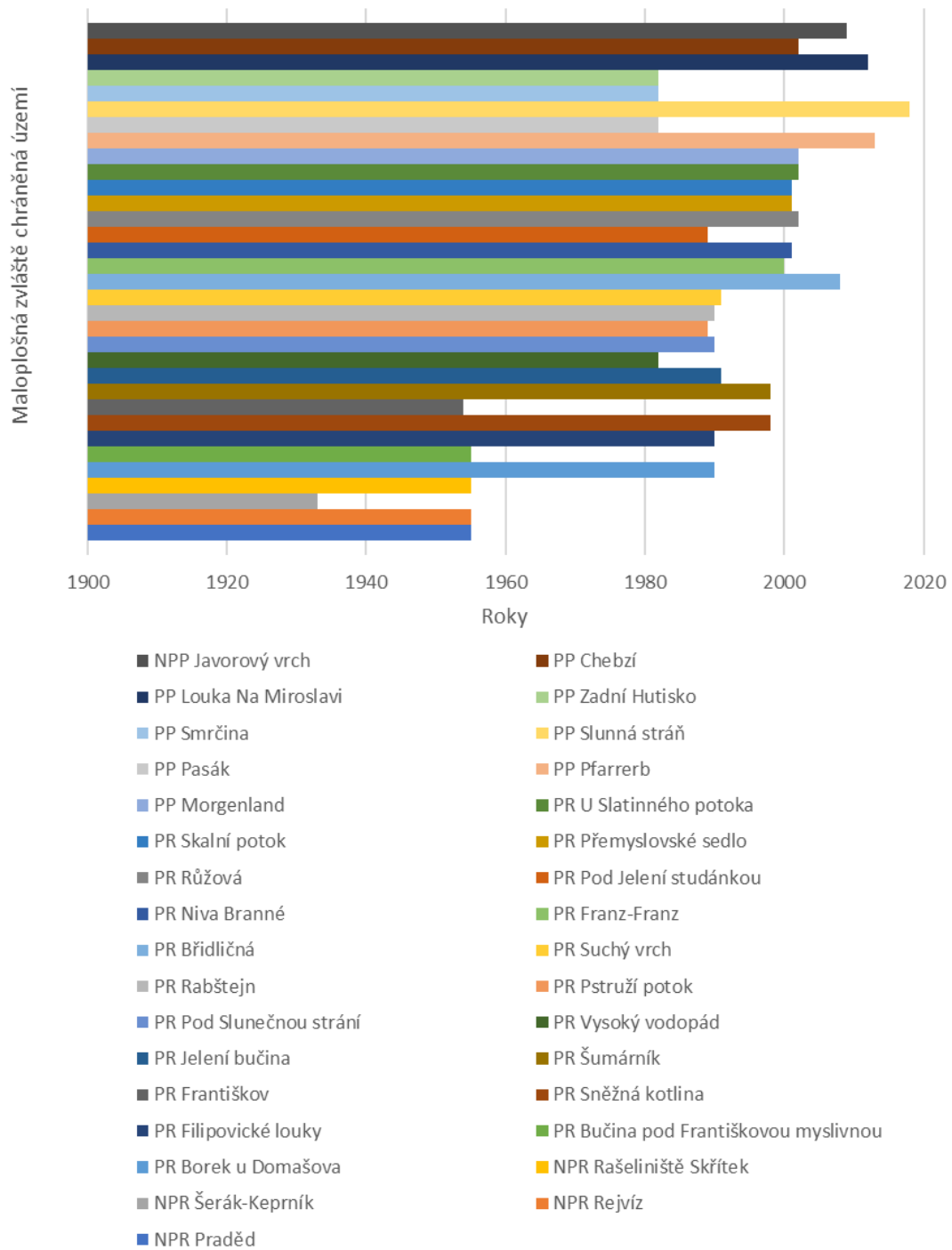
Po vstupu ČR do Evropské unie byly vyhlášeny pouze tři přírodní památky Louka Na Miroslavi, Pfarrerb a Slunná stráň. Mnoho území bylo přehlášeno v jiných hranicích např. PP

Smrčina a NPR Praděd. CHKO Jeseníky je členěna na čtyři zóny. V zóně nejpřísnější ochrany číslo 1 je 7,25 % CHKO, v zóně 2 je 23,23 % CHKO, v zóně 3 je 65,56 % CHKO a v zóně 4 3,96 % CHKO.

Celková rozloha všech maloplošných území na území CHKO Jeseníky je 4 914,6 ha, a jejich ochranná pásma 746,26 ha (NPR 4 – 3 322 ha a OP 374,12 ha, NPP 1 – 84,15 ha, PR 19 – 1497,0 ha a OP 372,14 ha, PP 7 – 11,45 ha (<https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/sumarizace/> - stav k 18.05.2020).

Jeseníky byly navrženy počátkem 21. století k přehlášení do kategorie národní park. Z důvodu nenaplnění podmínky velikosti první zóny na celkové rozloze zůstalo pouze u strategického záměru.

Roky vyhlášení MZCHÚ v CHKO Jeseníky

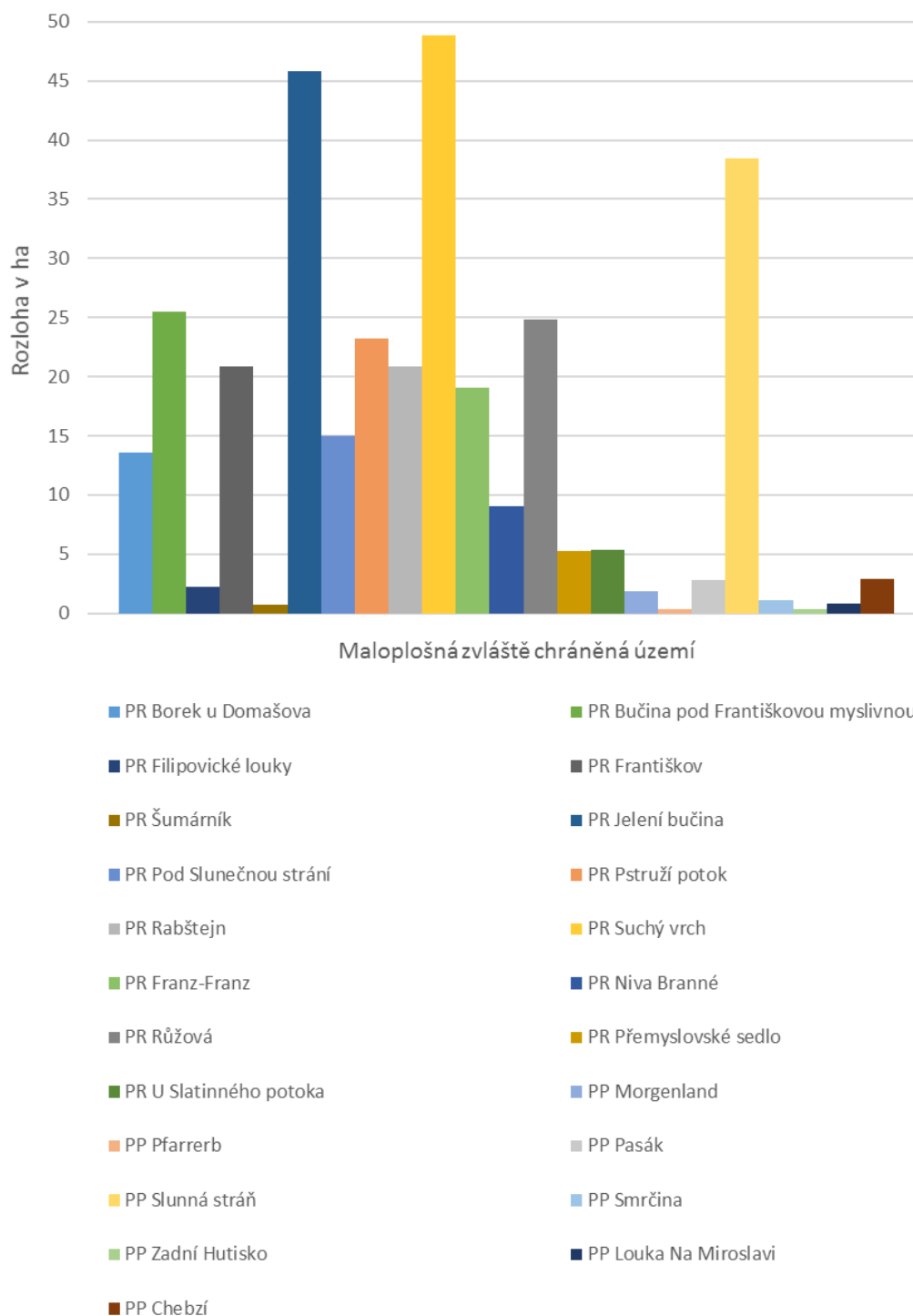

Obr. 2: Roky vyhlášení MZCHÚ v CHKO Jeseníky

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

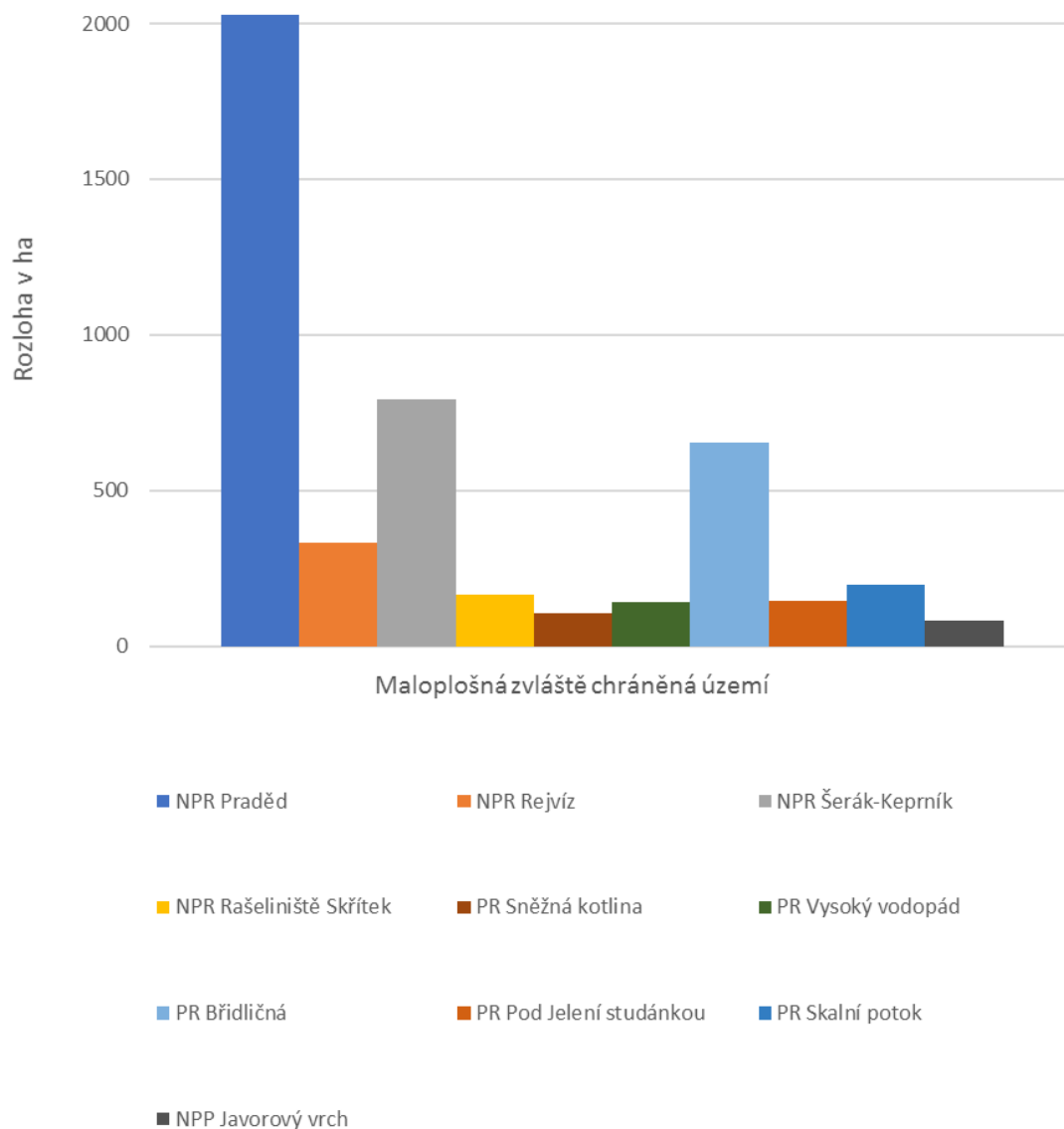
Rozloha MZCHÚ v CHKO Jeseníky

Obr. 3: Rozloha MZCHÚ v CHKO Jeseníky do 50 ha

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Rozloha MZCHÚ v CHKO Jeseníky

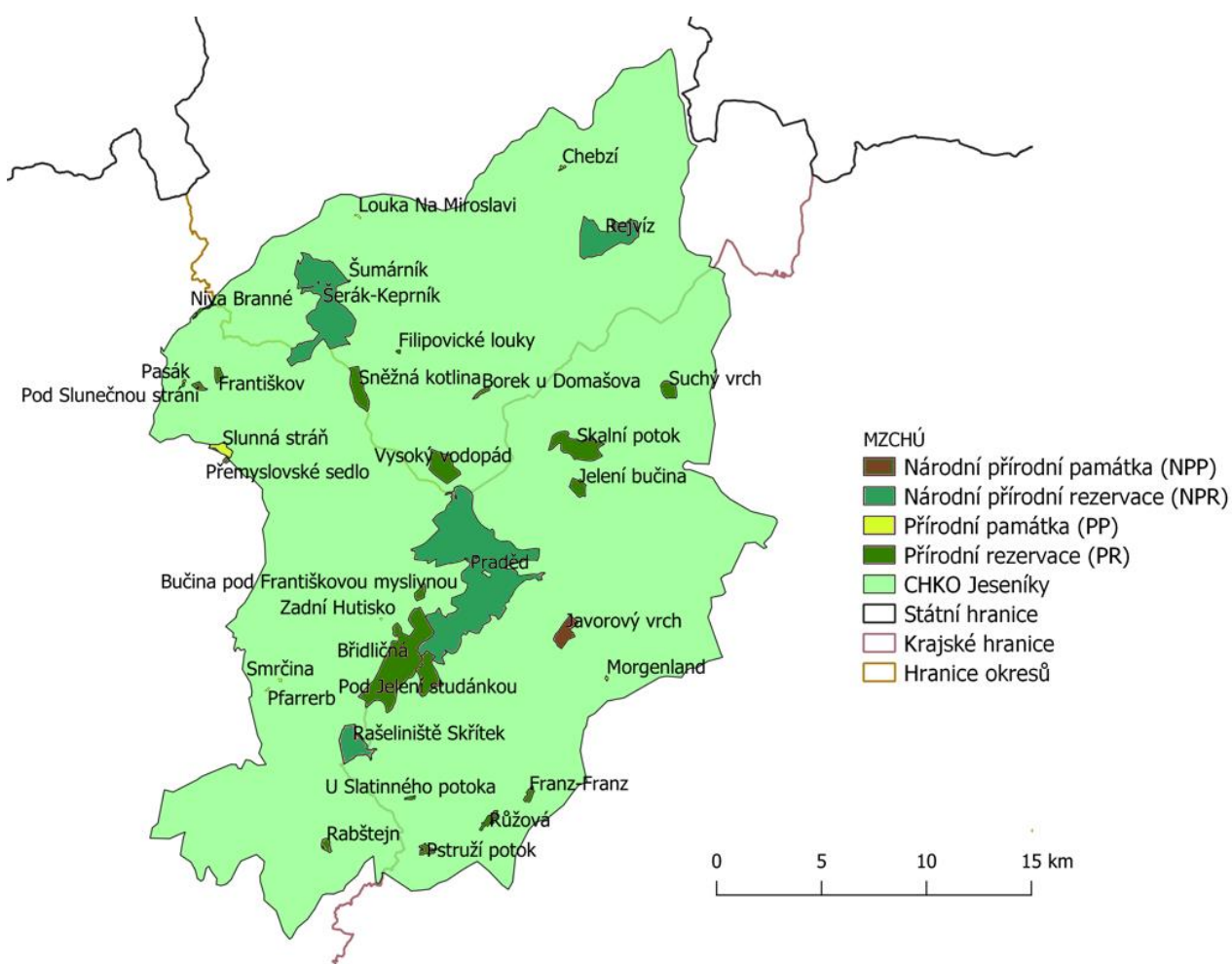

Obr. 4: Rozloha MZCHÚ v CHKO Jeseníky nad 80 ha

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

7. MALOPLOŠNÁ ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V CHKO JESENÍKY

Na území chráněné krajinné oblasti Jeseníky se nachází 31 MZCHÚ – 4 národní přírodní rezervace (NPR Praděd, NPR Šerák-Keprník, NPR Rejvíz a NPR Rašeliniště Skřítek), jedna národní přírodní památka Javorový vrch, 19 přírodních rezervací a 7 přírodních památek. Chráněna jsou ta nejceněnější území a přírodní dědictví (Ochrana přírody, 2020). Všechna maloplošná zvláště chráněná území nacházející se v CHKO Jeseníky pod ochranou AOPK ČR – RP Olomoucko jsou charakterizované v následujících podkapitolách.

Obr. 5: Maloplošná zvláště chráněná území v CHKO Jeseníky

Zdroj: ArcČR 500, AOPK ČR, vlastní zpracování v QGIS, 2020

7.1. Národní přírodní památka Javorový vrch

Národní přírodní památka Javorový vrch leží v Moravskoslezském kraji, jižně od Karlovy Studánky. Rozkládá se na ploše o 84,15 ha v nadmořské výšce 768–1002 m n. m. Javorový vrch je zvláště chráněn od roku 2009. Předmětem ochrany NPP Javorový vrch je komplex bývalého středověkého podpovrchového rudného dolu i s jeho povrchovými a podzemními částmi, které tvoří geologický profil v komplexu hornin vrbenské série a též biotop společenstva letounů (*Chiroptera*), včetně jejich populací a fragment květnaté bučiny na povrchu ve východní části pohoří Hrubý Jeseník a typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášen EVL Javorových vrch a které se nacházejí na území NPP.

Z geologického hlediska je památka součástí vrbenské série. Skalní podklad je tvořen devonsko-spodnokarbonskou vrbenskou skupinou, která představuje metamorfovaný, vulkanosedimentární horninový komplex. Vrbenská skupina obsahuje řadu neobvyklých hornin – např. typy skalín se stilmenopelanem a biotitem, fylity s valouny).

V NPP se vyskytují především letouni (*Chirptera*). Letouni zde hlavně nachází úkryty pro zimní hibernaci. Od začátku 70. let 20. století zde opakovaně probíhá chiropterologický monitoring (Ochrana přírody, 2020).

7.2. Národní přírodní rezervace Praděd

Poprvé byl Praděd vyhlášen národní přírodní rezervací v roce 1955 (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Kdežto NPR Praděd, tak jak ji známe dnes, byla vyhlášena až v roce 1990 a vznikla sloučením bývalých 6 státních přírodních rezervací – Vrchol Praděda, Petrovy kameny, Bílá Opava, Velká a Malá kotlina, Divoký důl. Jedná se o táhlý hřeben Hrubého Jeseníka, který tvoří s nejvyššími vrcholy od Pradědu na severu po Břidličnou a Pecný na jihu základ rozsáhlého a jedinečného území (Balák, 2006). Leží v nadmořské výšce 900–1491 m a jeho rozloha činí 2029,63 ha. Jedná se o největší rezervaci na území CHKO Jeseníky. Předmětem ochrany je komplex přirozených a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na geologický podklad a reliéf nejvyšších pohoří Hrubý Jeseník (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je vytvořeno krystalickými horninami desenské klenby a jejího obalu (migmatity, ruly, svory, kvarcity, fylity, v břidlicích křemenné vložky) (Šafář a kol., 2003)

s ojediněle se vyskytující polohami bazických hornin (vápnité fylitické břidlice ve Velké kotlině) (Ochrana území, 2020). V NPR převládají písčitohlité půdy s vysokým obsahem skeletu a je tvořena z několika půdních typů. Na Vysoké holi se rozprostírají polygonální a girlandové půdy, ve smrčíně a jeřábové smrčíně zase převládá humusový a kambický podzol, tu a tam se znaky oglejení. V oblastech trvalého zamokření, v prameništích a okolo potoků se vyskytují vrchovištní organozemě až organozemní gleje (Šafář a kol., 2003).

Národní přírodní rezervace Praděd je jedna z četných nalezišť horské fauny a flóry v České republice, kde se vyskytují reliktů a několik endemických taxonů (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

V NPR Praděd se vyskytuje několik endemických druhů a poddruhů rostlin. Na Petrových kamenech je to zvonek jesenický, ve Velké kotlině jitrocel černavý sudetský a hvozdík kartouzek sudetský a v Malé kotlině pupava Biebersteinova sudetská. Rovněž zde roste řada druhů rostlin, které se jinde, než v Hrubém Jeseníku nenachází, a to např. škarda sibiřská, hořec tečkovaný, devaterník velkokvětý pravý, mateřídouška ozdobná sudetská a spousta dalších. Dále zde pak rostou druhy, které se kromě Jeseníků vyskytují jen na málo místech, hlavně tedy v Krkonoších nebo na Kralickém Sněžníku. K takovým rostlinám patří např. vrba bylinná, kopyšník tmavý, prorostlík dlouholistý fialový, ostřice tmavá, jestřábník alpský, kokrhel sličný, vraneček brvitý atd. (Ochrana přírody, 2020).

Na území rezervace se vyskytuje několik zvláště chráněných druhů živočichů. Můžeme zde zpozorovat endemické poddruhy motýlů – okáč menší sudetský a okáč horský slezský, dále pak několik chráněných druhů bezobratlých, jako například – jasoň dymnivkový, střevlík hrbolatý, střevlík polní nebo bělopásek dvouřadý. NPR je jediným místem života několika druhů brouků na území ČR, k těm nejvýznamnějším patří tesařík čtyřpásý. V NPR se vyskytují i ohrožené druhy živočichů, které nejsou zapsány na Červeném seznamu (Ochrana přírody, 2020). Co se avifauny týká, tak každoročně zde hnízdí sokol stěhovaný, poštolka obecná, kos horský, tetřívek obecný, linduška horská aj. Obojživelníci jsou zde zastoupeni čolkem obecným a horským, skokanem hnědým či ještěrkou živorodou (Šafář a kol., 2003). Z drobných savců zde žijí reliktní druhy – myšivka horská a rejsek horský (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Kromě běžných lesních savců (jelen lesní, srnec obecný, zajíc polní, liška obecná) se zde vyskytuje i rys ostrovid (Šafář a kol., 2003).

7.3. Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek

Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek leží západoseverozápadně od osady Žďárský Potok v plochem sedle Skřítek, mezi obcemi Stará Ves a Sobotín (Šafář a kol., 2003). Jedná se o nejmenší jesenickou národní přírodní rezervaci o velikosti 166,7 ha (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012), která se rozprostírá v nadmořské výšce 815–888 m n. m. Oblast se stala maloplošným zvláště chráněným územím v roce 1955, kvůli ochraně vrchovištního rašeliniště prameništní povahy s charakteristickými společenstvy rostlin a živočichů (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží v NPR je součástí devonské klenby (Šafář a kol., 2003). Drtivá část rezervace se skládá z holocénních organických sedimentů jako jsou rašeliny, slatiny anebo vřesoviště. Hranice na jižní straně Rašeliniště Skřítek je vytvořeno holocenními fluvialními sedimenty, muskovitickými fylity s grafitem vrbenské třídy (Ochrana přírody, 2020). Půda je tvořena organozemí typickou a glejovou, gleji a také podzoly (Šafář a kol., 2003). Rašeliniště sahá do hloubky až 6 m. Voda je odsud odváděna do řeky Moravice Podolským potokem (Balák, 2006).

Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek má tundrový charakter (Balák, 2006). Rozsáhlá část rezervace je porostlá rašelinou, rašelinnou smrčinou, mechorosty a dřevinami, daří se zde především bříze karpatské (Šafář a kol., 2003). Z bylinné vegetace tu roste křopáč vytrvalý, kamzičnick rakouský, oměj šalamounek, klikva bahenní aj. Po dokončení mykologického průzkumu bylo na území Rašeliniště Skřítek zaregistrováno až 237 druhů hub. NPR je tzv. bryologicky hodnotným územím (Ochrana přírody, 2020).

Jelikož je půda v rezervaci z velkého procenta podmáčená, můžeme zde zpozorovat několik druhů obojživelníků (čolek horský, skokan hnědý, ještěrka živorodá) anebo bezobratlé živočichy (vážka lesklice severská, slídák rašeliništní), kteří jsou vázáni ve svém životě na vodní toky (Ochrana přírody, 2020). Dále můžeme v NPR vidět kromě běžné lesní avifauny, také několik druhů ptactva, jak zvláště chráněných, tak evropsky významných (Ochrana přírody, 2020). V oblasti hnízdí čáp černý, kulíšek nejmenší nebo jeřáb lesní (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Nesmím opomenout nevídaný výskyt kolonie mravenců podhorních a mravence hranatého, který patří mezi ohrožené druhy (Ochrana přírody, 2020).

7.4. Národní přírodní rezervace Rejvíz

Národní přírodní rezervace Rejvíz byla vyhlášena v roce 1955. MZCHÚ Rejvíz zaujímá plochu o velikosti 331,3 ha v nadmořské výšce 731–804 m. Leží v severovýchodní části Hrubého Jeseníka a jižně od osady Rejvíz (Maloplošná chránění území v Olomouckém kraji, 2012). Předmětem ochrany je ochrana komplexu rašelinných ekosystémů se všemi druhy rostlin a živočichů na ně vázanými i jejich horninového, vodního a půdního prostředí (Ochrana přírody, 2020).

Z geologického hlediska je dno bezodtokové pánve NPR Rejvíz vytvořeno z jílovohlinitých sedimentů, kvarcity a fylity (Šafář a kol., 2003). Na území rezervace se nachází přírodní unikát v podobě rozvodí rašeliniště vrchovištního typu (Balák, 2006), jehož součástí je Malé a Velké mechové jezírko (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Velké mechové jezírko se rozkládá na ploše 1692 m² s hloubkou cca 3 m (Balák, 2006). V Malém mechovém jezírku byla naměřena největší tloušťka rašeliny 660 cm (Šafář a kol., 2003), bohužel je v dnešní době už skoro celé zarostlé. Největší naměřená mocnost rašeliny byla 6,5 m (Balák, 2006). V rezervaci převažují organozemě typické a glejové, glej, pseudoglej. V prostředí rezervace se vyvinuly dystrikové kambizemě s typickými kryptopodzoly (Šafář a kol., 2003)

V rezervaci najdeme rostliny, které ke svému růstu potřebují vlhké prostředí. Kromě rašeliničku je NPR porostlá bažinatými travami (Balák, 2006). Dominantní dřevinou pro rašeliniště Rejvíz je borovice blatka a bříza karpatská, které rostou v rašelinných borech. Nejvýznamnější rostlinou bylinné vegetace je blatnice bahenní, rosnatka okrouhlostá a suchopýr pochvatý (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). V rezervaci kvete skřípina lesní, pcháč potoční, bazanovec kytkokvětý atd. (Šafář a kol., 2003). Typickým biotopem, pro takové prostředí jsou podmáčené louky, ve kterých rostou vzácné druhy rostlin jako prstnatec májový, kamzičník rakouský, korálice trojklanná apod. (Maloplošná chránění území v Olomouckém kraji, 2012).

Na území rezervace se hojně vyskytují společenstva vážek, bylo jich zjištěno 18 druhů. K těm nejvýznamnějším patří 3 glaciální pozůstatky – šídlo rašelinné, lesklice horská a lesklice severská (Ochrana přírody, 2020). Kromě velkého množství ptáků, např. sýc rousný, kulíšek nejmenší nebo bramborníček hnědý, zde můžeme zpozorovat netopýra severního (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Vzhledem k vlhkému prostředí

tady žijí i obojživelníci – skokan hnědý, čolek karpatský, ještěrka živorodá aj. (Šafář a kol., 2003).

7.5. Národní přírodní rezervace Šerák-Keprník

Národní přírodní rezervace Šerák-Keprník je nejstarší přírodní rezervací v CHKO Jeseníky a jedna z nejstarších rezervací na Moravě vůbec. Přestože se její oficiální vyhlášení datuje v roce 1933, tak část území mělo nějakou podobu ochrany vyhlášeno již v roce 1903 panstvím Lichtenštejnů (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). NPR leží v severním výběžku Hrubého Jeseníka. Zaujímá Šeráckou hornatinu, vrcholovou partii horského hřbetu okolo Vozky, Keprníku a Šeráku na rozvodí Černého a Baltského moře (Šafář a kol., 2003). Národní přírodní rezervace se rozkládá na ploše 794,19 ha v nadmořské výšce 1300–1423 m. Předmětem ochrany je ochrana geomorfologicky zřetelných vrcholových partií Hrubého Jeseníka při horní hranici lesa s dobře zachovalými, pralesovitými formacemi horských smrčín a horských smíšených lesů (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je reliktem denudační plošiny terciérního stáří (Šafář a kol., 2003). Jádro NPR je vytvořeno z několika druhů mezozonálně metamorfovaných hornin jako jsou biotitické a muskovitické pararuly, staurolitické svory, migmatity, krystalické vápence, erlány a kvarcitické ruly. Obal NPR se skládá z přeměněných hornin devonského stáří, a to rulami a svory (Ochrana přírody, 2020). V rezervaci se nachází hromada dochovaných skalních a půdních tvarů, které vznikly v době ledové působením drsného klimatu. Takovým tvarem jsou např. kryoplanační terasy (vrcholová plošina Keprníku), mrazové sruby (Vozka a Keprník) anebo thufury (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

V rezervaci hnízdí několik druhů avifauny, např. jeřábek lesní, ořešník kropenatý, linduška lesní, kos horský aj. Vzácně se zde objevuje tetřev hlušec a tetřívka obecná (Šafář a kol., 2003). Z drobných savců pak můžeme pozorovat rejska horského nebo myšivku horskou. Pozoruhodný je výskyt společenstev alpinských motýlů (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Největší ochranný význam mají společenstva alpinských holí svazů *Juncion trifidi* a *Nardo-Caricion rigidae*. Celkově je jich zachováno velice málo, protože převážná část byla zničena na počátku 19. století výsadbou borovice kleče, která se tak rozrostla, že společenstva holí jsou nyní pouze na vrcholu Keprníku, Vozky a Šeráku. Na vrcholu Vozky se vyskytuje společenstvo *Carici rigidae-Juncetum trifidi*. Je to jediný výskyt na území České republiky.

Na území NPR roste několik druhů vzácných a chráněných rostlin – jestřábník alpský, ostřice tuhá, sítina trojklanná, sasanka trojklanná. Vrcholová skála je vzácně porostlá řeřišnicí rýtolistou (Šafář a kol., 2003). Na území NPR roste i kriticky ohrožený hořec tečkovaný a druhy vysoko-bylinných niv jako je oměj šalamounek či havéz česnáčková. Po obvodu sledových vrchovištních rašeliništích navazují rašelinné a podmáčené smrčiny, jež mají pralesovitou povahu s plavuní pučivou a vrancem jedlovým (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

7.6. Přírodní rezervace Borek u Domašova

Přírodní rezervace Borek u Domašova se rozkládá jihovýchodně od obce Bělá pod Pradědem na strmém svahu Zaječí hory. Jeho rozloha činí 13,54 ha a nachází se 680–910 m n. m. Borek u Domašova byl vyhlášen přírodní rezervací v roce 1990. Předmětem ochrany je kamenné moře a lesní porost (reliktní bor) na kamenité až balvanité suti z devonského křemence (Šafář a kol., 2003).

Z geologického hlediska se kamenné moře na území přírodní rezervace skládá z bloků devonského křemence, které postupně přechází do deluviálních sedimentů, jejichž charakter je zpravidla kamenných proudů. Mělký půdní profil představuje skeletový a hlinitopísčité ranker s kambizemí rankerovou. Hlubší půdní pokryv je pak tvořen kambizemí dystrickou a pseudoglejovou a nejvyšší profil zaujímají rankerové kryptopodzoly až nevýrazné podzoly (Šafář a kol., 2003).

V přírodní rezervaci se skoro vůbec neobjevuje bylinná vegetace. Dřevinný porost tvoří hlavně smrk ztepilý, borovice lesní a jedle bělokorá. V podrostu zde nalezneme několik druhů rostlin jako věsenku nachovou, metličku křivolakou, černýš luční, brusinku obecnou a třtinu chloupkatou (Šafář a kol., 2003).

Co se fauny týče, můžeme zde zpozorovat několik druhů ptactva jako červenka obecná, králíček obecný, sojka obecná, linduška lesní, pěvuška modrá a pěnice černohlavá (Šafář a kol., 2003).

7.7. Přírodní rezervace Břidličná

Břidličná byla vyhlášena přírodní rezervací v roce 2008. Nachází se v jižní části jesenického hřebene a rozkládá se od Ztracených kamenů přes Pec, Pecný a Břidličnou horu po Jelení hřbet (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). PR leží v nadmořské výšce 798–1367 m a rozkládá se na rozloze 652,09 ha. Předmětem ochrany jsou kryogenní geomorfologické útvary (skály, kamenné proudy, kamenná moře, polygonální půdy), subalpínské a lesní biotopy klimaxových smrčín a (smrkových) bučin s prameništi a s výskytem vzácných a silně ohrožených druhů rostlin a živočichů (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží PR Břidličná je tvořeno metamorfovanými horninami, desensko klenbou, jejíž jádro je vytvořeno proterozoickými rulami, zbřidličnatělými fylonity a metagranitoidy, které jsou lemovány paleozoickými horninami vrbenské skupiny (fylity, svory, zelené břidlice, ruly s odolnějšími kvarcicity a křemennými konglomeráty s vložkami fylitu, svoru anebo ruly) (Ochrana přírody, 2020).

V přírodní rezervaci Břidličná se nachází celá řada zvláště chráněných rostlin a živočichů (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji).

V PR Břidličná jsou rozvinutá rostlinná společenstva horských bučin, smrčín a subalpínského bezlesí (Ochrana území, 2020). K nejvýznamnějším druhům rostlin rostoucích na skalkách patří jalovec obecný nízký (patří k silně ohroženým druhům), řeřišnice rýtolistá, zvonek okrouhlostý sudetský atd. Ve vysokobylinných nivách nalezneme oměj a stračku vyvýšenou. Na holích roste velmi často violka žlutá sudetská a hořec tečkovaný (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

V rezervaci hnízdí bělořit šedý, sýc rousný, linduška horská (Ochrana přírody, 2020), datlík tříprstý, jeřábek lesní nebo sokol stěhovavý (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Z bezobratlých živočichů zde žije pavučinka suťová, mravenec podhorní, saranče horské, stěvlík hrbolatý. Vyskytuje se zde i endemit okáč horský či okáč menší (Ochrana přírody, 2020).

7.8. Přírodní rezervace Bučina pod Františkovou myslivnou

Bučina pod Františkovou myslivnou je přírodní rezervace rozkládající se jihozápadním směrem od vrcholu Pradědu v závěru údolí Divoké Desné na severovýchodním svahu pod sedlem u Františkovy myslivny v nadmořské výšce 960–1180 m. Výměra území činí 25,49 ha a je chráněno od roku 1955. Předmětem ochrany území je zbytek původního bukového pralesa s javorem na suťovitém terénu ve východním úseku anemo-orografického systému Divoké Desné. Zde se tvoří závětrné turbulence nad severovýchodním svahem pod sedlem u Františkovy myslivny nad starou bučinou a kapradinovými smrčínami (Šafář a kol., 2003).

Region je primárně tvořen desenskou klenbou, jejíž jádro starohorního stáří je překryto mladšími sedimenty prvotního a devonského stáří. Obal desenské klenby se skládá z mladších hornin. Převažující složkou hornin jsou migmatity a pararuly. Nedaleko od Františkovy myslivny se objevuje rudný pruh. Půdními typy jsou kambizemě, podzoly a rankery (Šafář a kol., 2003).

Dynamickou rostlinou v bylinném pásu je havéz česnáčková. Porosty bučin s havézí jsou velmi vzácné, jelikož se na území naší republiky nachází už jen v Krkonoších. K ostatním vzácným druhům rostlin, které zde můžeme najít řadíme lýkovec jedovatý, lilii zlatohlavou a mléčivec alpský (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Typickou dřevinou je poté buk lesní (Šafář a kol., 2003).

PR Bučina pod Františkovou myslivnou je významnou oblastí pro několik druhů ptactva. Bylo tady zaznamenáno hnízdění holuba doupňáka, lejska bělokrkého, strakapouda velkého a několik dalších druhů ptáků. Ze savců zde žijí jelen lesní a kamzík horský (Šafář a kol., 2003).

7.9. Přírodní rezervace Filipovické louky

Přírodní rezervace Filipovické louky leží v nadmořské výšce 680–695 m severně od osady Filipovice, v mělké depresi na jihovýchodním svahu kóty Bršť (Šafář a kol., 2003). CHÚ o rozloze 2,19 ha je chráněno od roku 1990. Předmětem ochrany je místo s lokálním ekologickým, vědeckým i estetickým významem, slouží k ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů vázaných na podmáčené prameništění louky a jejich stanoviště. (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je tvořeno ortorulami, migmatity, pararulami a biotitickými břidlicemi keprnické klenby. Převažují hydromorfnní půdy zastoupené typickou organozemí ve sdružení s glejem organozemním (Šafář a kol., 2003).

V místě rezervace se vyskytují plazi jako užovka obojková nebo zmije obecná (Ochrana přírody, 2020). Obojživelníci jsou tady zastoupeni čolkem horským, v minulém století zde byl přítomen i čolek karpatský. Dále je tu pozorován skokan hnědý, mlok skvrnitý nebo ještěrka živorodá. Avifauna je zastoupena obvyklými druhy – bramborníček hnědý, linduška lesní, pěnice pokřovní aj. (Šafář a kol., 2003).

V rezervaci z vegetace roste prstnatec májový, bahnička bradavkatá, tolije bahenní aj. (Šafář a kol., 2003). Z dřevin převažují olše, jasan, bříza a javor klen se smrkem (Ochrana přírody, 2020).

7.10. Přírodní rezervace Františkov

Maloplošné zvláště chráněné území Františkov se nachází v 710–890 m n. m. východně od Branné na příkrém severozápadním svahu Štolného hřbetu (Šafář a kol., 2003). Františkov byl vyhlášen přírodní rezervací v roce 1954, kvůli přestárlému bukovému porostu. Jeho rozloha činí 20,88 ha (Ochrana přírody, 2020).

Oblast je tvořena silnou klenbou keprnické dvojslídne ruly (Ochrana přírody, 2020). Horniny bývají pozastaveny poruchovou linií Branné, která sleduje JZ – SV, kde se vyskytují pruhy odlišné šířky svoru, amfibolitu, tonalitu, vápence atd. V PR převažují písčitohlinité, kamenité půdy, zastoupené kambizemí dystrickou a kryptopodzolem typickým (Šafář a kol., 2003).

Bylinná vegetace je zastoupena třtinou chloupkatou, podbělicí alpskou, metličkou křivolakou, jestřábníkem zedním apod. (Šafář a kol., 2003).

Detailněji byla probádána pouze avifauna. Usazuje se zde strakapoud velký, holub doupňák, rehek zahradní a červenka obecná (Šafář a kol., 2003).

7.11. Přírodní rezervace Franz-Franz

Přírodní rezervace Franz-Franz byla vyhlášena v roce 2000. Předmětem ochrany je jedno z nejvýznamnějších zimovišť zvláště chráněného druhu v kategorii kriticky ohrožených druhů vrápence malého. A dále pozůstatky pralesovitého typu porostu, na jehož biotop je vázána řada dalších zvláště chráněných druhů fauny. Zalesněný hřeben jako celek tvoří významný ekosystém. Přírodní rezervace leží v 692–774 m n. m. a zaujímá plochu 19,04 ha (Ochrana přírody, 2020).

7.12. Přírodní rezervace Jelení bučina

Přírodní rezervace Jelení bučina se nachází na západním a severozápadním Žárovém vrchu v Medvěděské hornatině ve výšce 800–930 m n. m. (Šafář a kol., 2003). Výměra území činí 45,84 ha. Jelení bučina byla vyhlášena přírodní rezervací v roce 1990 (Šafář a kol., 2003). Předmětem ochrany jsou pralesy ve smrkobukovém stupni vegetace s výraznou vertikální členitostí, k nimž patří ostrůvky suťových lesů, výskyt lesních pramenišť a křoviny skal a drolin s rybízem alpským (Ochrana přírody, 2020).

Území je tvořeno desenskou klenbou. Georeliéf je zvlněný s občasnými balvanitými a skalnatými místy v úžlabinách prameniště potoků. V zamokřených místech jsou přítomny organozemně a kambické gleje (Šafář a kol., 2003).

Kromě 2 ohrožených druhů brouků kovaříků se v přírodní rezervaci podle průzkumu z roku 2010 vyskytuje 38 druhů měkkýšů (Ochrana přírody, 2020).

Hlavní složkou flóry v rezervaci jsou zbytky smíšeného lesního porostu s výraznou vertikální členitostí. Charakteristickou dřevinou je buk lesní, javor klen a smrk ztepilý. Kvůli těžbě přestárých stromů v rezervaci nenalezneme jedli. Na základě výzkumu v roce 2004 byl v přírodní rezervaci zjištěn výskyt 97 druhů mechorostů (Ochrana přírody, 2020).

7.13. Přírodní rezervace Niva Branné

Přírodní rezervace Niva Branné vznikla v roce 2001. Nachází se v nadmořské výšce 630–655 m a její rozloha činí 9,03 ha. Předmětem ochrany je ochrana utvářeného koryta Branné a ohrožených rostlin a živočichů vázaných na jeho nivu, včetně stanovišť (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je vytvořené především z kvartérních sedimentů a svahoviny krystalinika staroměstské kotliny.

V PR Niva Branné převládají dřeviny, v lesích je to především jasan ztepilý, olše šedá, místy se objevuje i javor klen, olše lepkavá a vrba jíva. Na svazích roste hlavně javor klen, bříza bělokorá, topol osika a smrk ztepilý. Ve vlhkých oblastech rezervace dominuje tužebník jilmový a devětsil lékařský, kteří jsou doplněni kopřivou dvoudomou, pcháčem zelinným aj. Mezofilní nekosené louky jsou porosteny srhou říznačkou, psárkou luční, bolševníkem obecným nebo škardou dvouletou (Ochrana přírody, 2020).

7.14. Přírodní rezervace Pod Jelení studánkou

Přírodní rezervace Pod Jelení studánkou o rozloze 144,73 ha leží v 1085–1258 m n. m. (Ochrana přírody, 2020) severně od osady Žďárský potok na jihovýchodním svahu Břidličné hory a Jeleního hřbetu (Šafář a kol., 2003). Pod Jelení studánkou bylo vyhlášeno přírodní rezervací v roce 1989 a předmětem ochrany je zvláště hojná populace mravenců druhu *Formica* a jejich biotop (Ochrana přírody, 2020).

V PR je geologický podklad formován mladšími devonskými sedimenty, jemně břidličnatými tuhovými fylity s vložkami křemitých břidlic a kvádrových křemenců. Převládají písčitohlinité a hlinitopísčité půdy s obsahem skeletu (Ochrana přírody, 2020).

V místech přírodní rezervace je kromě vysokého seskupení mravenců rodu *Formica* zjištěn výskyt dalších 10 druhů mravenců. V rezervaci je zajímavá koncentrace avifauny, můžeme zde sledovat např. datla černého, strakapouda velkého, kose horského, krkavce velkého nebo pěvušku modrou (Ochrana přírody, 2020).

V rezervaci je květena zastoupena acidofilními společenstvy horského smrkového lesa. Dřevinou s nejvyšším podílem výskytu je jednoznačně smrk ztepilý a na druhém místě buk lesní. V podrostu je nejvíce zastoupena borůvka černá a třtina chloupkatí. (Šafář a kol., 2003).

7.15. Přírodní rezervace Pod Slunečnou strání

Přírodní rezervace o velikosti 15,0 ha se nachází severozápadně od osady Františkov v ostrém žlebu (Šafář a kol., 2003). PR je zvláště chráněna od roku 1990 a nachází se v nadmořské výšce 580–820 m. Předmětem ochrany jsou přirozené ekosystémy smíšených

porostů na suti včetně hnízdišť chráněných ptáků (holub doupňák a čáp černý) a současně ochraně genofondu původních druhů rostlin a živočichů (Ochrana přírody, 2020).

Území je tvořeno keprnickou klenbou s výskytem biotitické ruly, které se v jihozápadní části rezervace mění na svorové ruly, a podílem kvarcitů a erlánů. Půdními typy jsou zde kambizemě, kryptopodzoly a gleje. PR protéká bezejmenný potok (Ochrana přírody, 2020).

V přírodní rezervaci jsou hojně rozšířeny dřeviny jako buk lesní, smrk ztepilý, javor klen a jedle bělokorá (Šafář a kol., 2003). Díky ochraně území nedošlo k vykácení lesu, které bylo naplánováno v 70. letech minulého století (Ochrana přírody, 2020).

Na území PR hnízdí čáp černý, holub doupňák, žluna šedá a lejsek malý (Ochrana přírody, 2020).

7.16. Přírodní rezervace Přemyslovské sedlo

Přemyslovské sedle je vyhlášeno přírodní rezervací od roku 2001. Rozkládá se v pramenné části Přemyslovského potoka mezi Přemyslovem a Novými Losinami. Nachází se v nadmořské výšce 730–770 m n. m. a jeho rozloha činí 5,3 ha. Předmětem ochrany je ochrana společenstev rašelinných a mokřadních luk s vysokou diverzitou a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. Tahle společenstva jsou v určité nadmořské výšce v předmětné části Hrubého Jeseníka unikátní (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

7.17. Přírodní rezervace Pstruží potok

PR Pstruží potok se nachází jižně od Staré Vsi a severovýchodně od kóty Kamenné hory v pramenné oblasti Pstružího potoka (Šafář a kol., 2003). Pstruží potok byl vyhlášen přírodní rezervací v roce 1989. Jeho rozloha činí 23,18 ha ve výšce 670–732 m n. m. Předmětem ochrany této oblasti je ekosystém ombrotrofního rašeliniště, podmáčených smrčín a olšin v pramenném území Pstružího potoka (Ochrana přírody, 2020).

PR je zastoupena především písčitohlinitou a hodně zamokřenou půdou. Nejčastěji vyskytujícím půdním typem je hydromorfní glej a kambický pseudoglej (Šafář a kol., 2003).

V PR je podmáčená půda, proto se zde daří několika druhům ostřice, klikvě bahenní, rašelíníkům atd. Sušší části jsou porostlé smrkem ztepilým, olší lepkavou a borovicí lesní (Šafář a kol., 2020).

Díky své zamokřené půdě, je Pstruží potok ideálním biotopem pro avifaunu. Žije zde chřástal polní, pěníce hnědokřídlá a několik dalších druhů drobných ptáků. Z obojživelníků je to potom ještěrka živorodá, skokan hnědý nebo čolek horský (Šafář a kol., 2003).

7.18. Přírodní rezervace Rabštejn

Rabštejn je přírodní rezervace rozkládající se severně od obce Bedřichov a jižně od sedla Skřítek (Šafář a kol., 2003), jejíž ochrana byla vyhlášena v roce 1990 z důvodu ochrany s málo pozměněnou dřevinnou skladbou v jedlobukovém vegetačním stupni předhůří Hrubého Jeseníku s geneticky cennými stromy jilmu horského a javoru kleny. PR Rabštejn se rozkládá na ploše 20,83 ha v nadmořské výšce 620–803 m (Ochrana přírody, 2020). V nejvyšším místě PR Rabštejn se nachází stejnojmenná zřícenina hradu (Maloplošná chráněná území v Olomoucké kraji, 2012).

Území tvoří metamorfované bazické vyvřeliny z období středního devonu. V nejvyšší části PR můžeme nalézt několik izolovaných skalních útvarů. Půdní druh převažuje kamenitý až balvanitý a půdní typ hnědý ranker, v níže položených místech lesní půdy (Ochrana přírody, 2020).

Protože oblast není moc prozkoumána, máme záznam jen o pár druzích živočichů vyskytujících se v této přírodní rezervaci, a to výr velký, čáp černý, rys ostrovid, krkavec velký (Šafář a kol., 200).

Dominující dřevinou je buk lesní, javor klen a jasan ztepilý a v porostech svízele vonný, měsíčnice vytrvalá a netýkavka nedůtklivá (Ochrana přírody, 2020).

7.19. Přírodní rezervace Růžová

Přírodní rezervace Růžová leží nedaleko obce Stará Ves. PR zaujímá rozlohu 24,81 ha v nadmořské výšce 672–736 m n. m. Růžová byla vyhlášena přírodní rezervací v roce 2002, jejíž předmětem ochrany jsou mokřadní ekosystémy okolo pramenné části Růžového potoka, v nichž se objevují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin (Ochrana přírody, 2020).

V rezervaci se vyskytují převážně zvířata, která ke svému životu potřebují vlhké prostředí. Můžeme zde zpozorovat silně ohroženého chřástala polního a pak skokana hnědého, ropuchu obecnou, zmiji obecnou, čolka horského a čolka obecného anebo čápa bílého či černého (Ochrana přírody, 2020).

Na území PR Růžová roste vachta trojlístá, prstnatec májový, vrba rozmarýnolistá či ostřice blešní (Ochrana přírody, 2020).

7.20. Přírodní rezervace Skalní potok

Přírodní rezervace Skalní potok leží západně od obce Vrbno po Pradědem. Nachází se v nadmořské výšce 655–930 m n. m. a rozkládá se na rozloze 198,98 ha. PR Skalní potok byla vyhlášena v roce 2001. Předmětem vyhlášení je mimořádná ochrana lesních porostů v 5. a 6. lesním vegetačním stupni, z nichž některé se přibližují přirozené struktuře lesa, nebo mají až pralesovitý charakter. Výskyt vzácných ptačích druhů. Raritou je jediný zachovalý exemplář tisu červeného v lesních porostech CHKO Jeseníky.

Na území rezervace roste např. sklenobýl bezlistý, krtičník jarní nebo jednokvítěk velevětý. Jedná se o zvláště chráněné rostliny (Ochrana přírody, 2020).

7.21. Přírodní rezervace Sněžná kotlina

Přírodní rezervace Sněžná kotlina se nachází na severovýchodních svazích Červené hory a jihozápadně od obce Bělá pod Pradědem (Šafář a kol., 2003). PR Sněžná kotlina zaujímá rozlohu 104,72 ha v 980–1320 m n. m. (Ochrana přírody, 2020). Důvodem vyhlášení Sněžné kotliny v roce 1998 je ochrana ekosystému horských strží v závěru údolí Černého potoka a okolních horských smrčín a smrkových bučin s javorem klenem (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Z geologického hlediska je PR součástí keprnické klenby, jejíž hlavní složkou jsou ruly, svory a biotitické migmatity. Dále jde můžeme nalézt fylity s krystalickými vápenci a kvarcity. Struktura půdy je silně skeletovitá až balvanitá a hlinitopísčité. Co se půdních typů týče je tvořena kambickými rankery až litozeměmi. Území je odvodňováno Černým potokem (Šafář a kol., 2003). Reliéf je v zimních obdobích pokryv velkou vrstvou sněhu, která jejím posunem narušuje vegetační kryt (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

V PR roste např. hořec tečkovaný, plavuník alpský, šicha oboupohlavná a dále je zde zastoupeno několik druhů kapradin. Z dřevin tu můžeme najít borovici kleč, olši zelenou nebo smrk pralesovitý (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Typickými živočichy vyskytujícími se v PR Sněžná kotlina je čečetka tmavá, sýc rousný nebo ořešník kropenatý (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). V dřívějších dobách se zde objevoval tetřev hlušec (Šafář a kol., 2003).

7.22. Přírodní rezervace Suchý vrch

Suchý vrch je přírodní rezervace rozkládající se severozápadně od osady Železná na vrcholu a svazích Suchého vrchu v části Vrbna pod Pradědem (Šafář a kol., 2003). Velikost přírodní rezervace činí 48,86 ha ve výšce 700–941 m n. m. PR Suchý vrch je chráněna od roku 1990, kvůli ochraně morfologicky výrazných křemencových skal s kamennými moři, přirozených lesních ekosystémů, které se vytvořily v neobvyklých podmínkách a paleontologického naleziště (Ochrana přírody, 2020).

Většina reliéfu v PR Suchý vrch je tvořena kamenným mořem z bloků devonského křemence s izolovanými geomorfologicky výraznými výchozy. V nižších místech se svah mění z kamenného moře na deluviální sedimenty, které mají profil kamenných proudů. V mělkých částech jsou vyvinuty výrazně skeletovité až balvanité kyselé půdy s půdním typem ranker s přidruženými ostrůvky litozemí. A naopak v hlubších částech s hlinitopísčitou výplní se vytvořily dystrické kambizemě. (Šafář a kol., 2003).

Kamenné moře, které pokrývá skoro celou plochu PR neposkytuje možnost k růstu vegetace. Těmito podmínkách se nejlépe přizpůsobila borovice lesní, které roste ve svrchních částech přírodní rezervace (Ochrana přírody, 2020).

K vyskytující zvěře patří kulíšek nejmenší, sýc rousný, linduška lesní a pěvuška modrá (Šafář a kol., 2003).

7.23. Přírodní rezervace Šumárník

Šumárník byl vyhlášen přírodní rezervací v roce 1998 z důvodu ochrany jedinečných rostlinných společenstev skal (Ochrana přírody, 2020). Území leží v nadmořské výšce 1050–1073 m n. m. na skalnatém vrcholu Šumný, bočního hřbetu orientovaného východně od Šeráku k Adolfovicím (Šafář a kol., 2003). Oproti ostatním maloplošným zvláště chráněným územím v CHKO Jeseníky činí rozloha PR pouhých 0,74 ha (Ochrana přírody, 2020).

Základem přírodní rezervace Šumárník je skalní výchoz s malými skalkami, které se vytvořily mrazovým zvětráváním a odnosem spolu s plochým travnatým temenem skály (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Skalní útvary jsou vytvořené erlány (Šafář a kol., 2003).

Díky výskytu erlánů, což jsou přetvořené vápeno-křemičité horniny, je zde možný výskyt kalcifilních druhů rostlin, proto tady nalezneme lomikámen vždyživý, mázdřinec rakouský, prorostlík dlouholistý nebo také sleziník zelený. K dalším chráněným druhům rostlin zde rostoucích řadíme např. šabřinu tatarskou, vratičku měsíční či lněnku alpskou. Přírodní rezervace Šumárník se pyšní jedinečností výskytu játrovky mozolky skalní na území České republiky (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Fauna nebyla na území rezervace doposud detailněji prozkoumána. Zaznamenána byla pouze přítomnost zpěvných ptáků jako je krutihlav obecný, sluka lesní aj. (Šafář a kol., 2003).

7.24. Přírodní rezervace U Slatinného potoka

Přírodní rezervace U Slatinného potoka vznikla v roce 2002. Předmětem vyhlášení je ochrana mokřadních ekosystémů okolo pramenného úseku Slatinného potoka, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. PR U Slatinného potoka leží severně od obce Stará Ves. Nachází se v nadmořské výšce 711–737 m n.m. a rozkládá se na ploše 5,36 ha (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je vytvořeno desenskou klenbou. Převažujícím půdním typem v PR jsou organozemě.

V PR roste např. vachta trojlístá, tolije bahenní, prstnatec májový, škarda měkká čertkusolistá atd.

Na území přírodní rezervace žije ropucha obecná, čolek horský, zmije obecná nebo chřástal polní (Ochrana přírody, 2020).

7.25. Přírodní rezervace Vysoký vodopád

Přírodní rezervace Vysoký vodopád se nachází v nadmořské výšce 855–1208 m (Ochrana přírody, 2020) na horním toku Studeného potoka, na severním svahu Velkého Jezerníku a východním svahu Malého Klínu nedaleko obce Bělá pod Pradědem (Šafář a kol., 2003). Přírodní rezervace Vysoký vodopád se rozkládá na území velkém 141,41 ha. Rezervace byla

vyhlášena za účelem ochrany horského lesa, největšího vodopádu v Hrubém Jeseníku a vzácných mechových společenstev v roce 1982 (Ochrana přírody, 2020).

PR je součástí desenské klenby, kde převažují grafitické fylity (Šafář a kol., 2003). Soustava kaskád a proudů Studeného potoka rozkládající se na území rezervace dosahuje výšky okolo 45 m. V korytě potoka jsou vytvořeny erozní a evorzní tvary (mísy, hrnce, jámy) (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Výchozy metamorfitů jsou tvořeny mělkými rankery, na středně hlubokých svazích districké kambizemě, typické kryptopodzoly a typické podzoly, kolem potoka se vyskytují v menším rozsahu gleje (Šafář a kol., 2003).

V lesním podrostu můžeme vidět smrčiny – podbělici alpskou, čípek objímavý, sedmikvítek evropský či kapradinu žebrovníci různolistou. Mezi zvláště chráněné rostliny zde rostoucí patří např. rybíz skalní, oměj šalamounek nebo kamzíček rakouský (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

V přírodní rezervaci hnízdí ořešník kroupenatý, strakapoud velký, drozd brávník nebo pěvuška modrá. Kromě typicky běžné lesní zvěře zde žije i rys ostrovid. Rozsáhlejší průzkum vyskytující se zvěře ale nebyl doposud proveden (Šafář a kol., 2003).

7.26. Přírodní památka Chebzí

Přírodní památka Chebzí se nachází v severní části CHKO Jeseníky. Leží na jihovýchodně orientovaných svazích a na temeni bezejmenného potoka na levém břehu potoka Chebzí (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012). Rozloha PP Chebzí dělá 2,86 ha v nadmořské výšce 528–553 m n. m. (Ochrana přírody, 2020). Chebzí je vyhlášeno PP od roku 2002, kvůli ochraně druhově pestrých mezofilních a suchých luk s výskytem řady zvláště chráněných druhů rostlin (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

Geologicky leží prostor PP na rozhraní žulovského plutonu a jesenického amfibolitového masivu.

Na zdejších mezofilních a suchých lukách se vyskytuje řada zvláště chráněných druhů rostlin, zejména z čeledě vstavačovitých, nejvíce je zde zastoupena populace prstnatce bezového (Ochrana přírody, 2020). Mimo to byl zaznamenán i výskyt vratičky heřmánkolisté, kruštika širolistého či bradáče vejčitého.

V PP Chebzí se vyskytuje celá řada druhů hmyzu – např. saranče vrzavé (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

7.27. Přírodní památka Louka Na Miroslavi

Přírodní památka Louka Na Miroslavi se nachází nedaleko obce Lipová-lázně. Byla vyhlášena v roce 2012. Předmětem ochrany je luční prameniště, podmáčená a mezofilní louka a mimořádně bohatá populace mečíku střechovitého a jeho biotop. PP Louka Na Miroslavi zabírá plochu o 0,85 ha v nadmořské výšce 607–647 m n. m. (Ochrana přírody, 2020).

Mimo silně ohroženou populaci mečíku střechovitého se v PP vyskytují rostliny z čeledi vstavačovitých, jako prstnatec fuchsův, vemeník dvoulistý a bradáč vejčitý (Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji, 2012).

7.28. Přírodní památka Morgenland

Přírodní památka Morgenland byla vyhlášena v roce 2002. Předmětem ochrany jsou luční společenstva (mezofilní a mokřadní) a na části území smíšený lesní porost. Rozkládá se poblíž obce Malá Morávka na ploše 1,83 ha. PP leží v nadmořské výšce 754–768 m n. m.

Na území PP Morgenland roste několik druhů zvláště chráněných rostlin – např. vstavač mužský znamenatý, vstavač májový, pětiprstka žežulník nebo vemeník dvoulistý (Ochrana přírody, 2020).

7.29. Přírodní památka Pfarrererb

Pfarrererb se stal přírodní památkou v roce 2013. Předmětem ochrany je reprezentativní ukázka mineralizace alpského typu s výskytem mineralizovaných struktur a četných druhů minerálů, zejména epidotu. PP Pfarrererb má rozlohu pouhých 0,32 ha. Leží u obce Sobotín v nadmořské výšce 510–538 m n. m. Geologické podloží PP je součástí sobotínského amfibolitového masivu (Ochrana přírody, 2020).

7.30. Přírodní památka Pasák

Přírodní památka Pasák se rozkládá jihovýchodně od obce Branná na hraně prudkého údolního svahu nad Polomským potokem v nadmořské výšce 700–740 m n. m. (Šafář a kol., 2003). Pasák se rozkládá na ploše 2,79 ha. PP Pasák byla vyhlášena v roce 1982. Předmětem ochrany je jeden z nejrozsáhlejších a morfologicky nejvýznamnějších skalních útvarů v masivu Hrubý Jeseník (Ochrana přírody, 2020).

Horní část svahu je tvořena skalními sruby. Jeden blok vyčnívající skály připomíná lidskou postavu. V ledových dobách ve čtvrtohorách vznikly na území přírodní památky skalní útvary (mrazové sruby). V PP jsou rozšířené kyselé hnědé půdy (kambizem).

Na skalách jsou rozšířené společenstva zastíněných rostlin – sleziník červený, puchýrník křehký, mechorosty. Osluněné plošiny jsou porostlé např. jetelem alpským, silenkou nadmutou, kyselkou obecnou, kociánkem dvoudomým, chlupáčem obecným, jitrocelem kopinatým či zimolezem obecným.

Na území PP Pasák žije rejsek obecný, netopýr ušatý, plšík lískový. Z avifauny zde hnízdí puštík obecný, žluna zelená, pěnice slavíková atd. (Šafář a kol., 2003).

7.31. Přírodní památka Smrčina

Přírodní památka Smrčina leží severovýchodně od obce Sobotín v nadmořské výšce 600 m (Šafář a kol., 2003). Přírodní památka má rozlohu 1,14 ha. PP Smrčina je chráněna od roku 1982 kvůli největšímu krupníkovému tělesu v České republice (Ochrana přírody, 2020).

Geologické podloží je vytvořeno chloritickými a aktinolitickými břidlicemi a amfibolity. Půda je zde zastoupena kambizemí typickou a dystrickou a ve skeletovitějších místech rankerem typickým.

Území je porostlé smrkem ztepilým, javorem klenem, topolem osikou a břízou bělokorou.

Přírodní památka Smrčina je bohatá na avifaunu. Hnízdí zde budníček lesní, pěnice černohlavá, jestřáb lesní aj. (Šafář a kol., 2003).

7.32. Přírodní památka Slunná stráň

Přírodní památka Slunná stráň leží u PR Přemyslovské sedlo, v západní části CHKO Jeseníky v nadmořské výšce 715–846 m n. m. Byla vyhlášena teprve v roce 2018. Předmětem ochrany je komplex kosených a pasených mezofilních Ovsíkových luk a vlhkých pcháčových luk s mezemi a kamenicemi, s výskytem populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů vázaných na tyto biotopy. Rozloha PP Slunná stráň činí 38,47 ha.

7.33. Přírodní památka Zadní Hutisko

Přírodní památka Zadní Hutisko se rozkládá na ploše 0,30 ha nedaleko obce Vernířovice v nadmořské výšce 813–855 m n. m. Je vyhlášena od roku 1982. Jedná se o druhou největší lokalitu krupníku v České republice (Ochrana přírody, 2020).

Krupník v oblasti přírodní památky tvoří tři čočkovitá tělesa, která jsou uložena těsně vedle sebe. Výchoz obsahuje horniny sobotínského amfibolitového masivu z období devonu. Byl zde nález aktinolitu, amfibolového azbestu a krystalů magnetitu. Vyskytuje se zde ranker typický i litický a kambizem na hlubších svahovinách amfibolitů.

V oblasti PP Zadní Hutisko rostou bučinné druhy, jako je lilie zlatohlávek, svízel vonný nebo kyčelnice devítilistá. Na zastíněných stěnách rostou játrovky a mechy (Šafář a kol., 2003).

8. ZÁVĚR

V práci jsem se více seznámila s CHKO Jeseníky a jejími maloplošnými zvláště chráněnými územími, pod ochranou AOPK ČR – RP Olomoucko. Jeseníky jsou chráněnou krajinnou oblastí od roku 1969 a rozlohou zabírají 740 km². Patří k jedné z největších chráněných oblastí v České republice. Téměř celé území chráněné krajinné oblasti Jeseníky se nachází v pohorí Hrubého Jeseníka. Příroda a krajina CHKO Jeseníky je velice bohatá a pestrá. Nalezneme zde několik reliktních z pradávných dob a unikátních míst, které je zapotřebí pro svou jedinečnost chránit.

Vyhlašování samostatných MZCHÚ v CHKO Jeseníky začalo ve 20. století. V letech 1933-1956 bylo vyhlášeno 6 rezervací (NPR Šerák-Keprník, PR Františkov, NPR Praděd, PR Pod Františkovou myslivnou, NPR Rejvíz a NPR Rašeliniště Skřítek). V období let 1956-1992 bylo celkem evidováno 11 chráněných území (PP Zadní Hutisko, PP Pasák, PP Smrčina, PR Vysoký vodopád, PR Suchý vrch, PR Rabštejn, PR Pstruží potok, PR Pod Jelení studánkou, PR Jelení bučina, PR Borek u Domašova a PR Filipovické louky). Předposlední období vyhlašování bylo v letech 1992-2004, kdy bylo evidováno 11 území (PR Břidličná, PR Niva Branné, PR Franz-Franz, PR Přemyslovské sedlo, PR Růžová, PR Sněžná kotlina, PR Skalní potok, PR Šumárník, PR U Slatinného potoka, PP Chebží a PP Morgenland). Po roce 2004, čili po vstupu do EU byly vyhlášeny poslední 3 přírodní památky – Louka Na Miroslavi, Pfarrerb a Slunná stráň.

V současné době se v CHKO Jeseníky nachází 31 maloplošných zvláště chráněných území. Z toho jsou to 4 národní přírodní rezervace, 1 národní přírodní památka, 19 přírodních rezervací a 7 přírodních památek. MZCHÚ jsou rozdělena podle předmětu ochrany do 5 kategorií – horské lokality, lesní lokality, luční lokality, skalní lokalita a vodní lokality. Součástí práce je i charakteristika národních přírodních rezervací, přírodních rezervací, národních přírodních památek a přírodních památek. Přehled všech MZCHÚ jsem potom zpracovala do tabulkové podoby, kterou najdete v příloze č. 1. Práce obsahuje mapu všech maloplošných zvláště chráněných území v CHKO Jeseníky a mapu MZCHÚ podle kategorie předmětu ochrany. Mapy jsem vytvořila v softwaru QGIS. A dále je vypracovaný graf podle data vyhlášení MZCHÚ v CHKO Jeseníky.

Nejstarší maloplošné zvláště chráněné území bylo vyhlášeno již na konci roku 1933. Jedná se o národní přírodní rezervaci Šerák-Keprník, která byla vyhlášena pro ochranu geomorfologicky výrazných vrcholových částí Hrubého Jeseníka. Naopak nejmladší MZCHÚ

je přírodní památka Slunná stráň, která byla vyhlášena teprve před nedávnem, a to v prosinci roku 2018. Největší plochu, více než 2000 ha, zaujímá národní přírodní rezervace Praděd. A plochu o ani ne 1 ha zabírá přírodní památka Zadní Hutisko.

9. SUMMARY

This bachelor thesis describes the history of nature protection and the development of the declaration of small-scale specially protected areas in the Jeseníky Protected Landscape Area. Then I characterized the individual small-scale specially protected areas from the oldest protected area to the youngest. Small-scale specially protected areas are divided into tables according to the category of the subject of protection: mountain biotopea, meadow biotopes, rock biotopes, forest biotopes and wetlands. The bachelor thesis contains graphs and maps.

In the territory of Protected Landscape Area Jeseníky are 31 small-scale specially protected areas (4 national natural areas, 19 natural areas, 1 national natural monument, 7 national natural monuments). In the area are a lot of plants and animals that are only on this territory. LPA Jeseníky is protected because of natural uniuques.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literární zdroje

BALÁK, I. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti*. Praha: Pro společnost Skanska CZ vyrobilo nakl. Olympia, 2006. ISBN 80-7033-985-3.

ČEŘOVSKÝ, J. *Historie územní ochrany přírody a krajiny ČR*. Manuscript, nepublikováno, 2005, 31 s.

ČIHAŘ, M. *Ochrana přírody a krajiny I.: Územní ochrana přírody a krajiny v České republice*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7066-509-4.

KOLEKTIV. *Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji*. Olomouc: Olomoucký kraj, 2012. ISBN 978-80-87535-46-2.

MACHAR, I., DROBILOVÁ L. *Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 978-80-244-3041-6.

MIKO, L., ŠTURSA J. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti v České republice*. Vyd. 2. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-543-2.

Rozbory chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2012, 268 s.

ŠAFÁŘ J. a kol. (2003): Olomoucko. In: Mackovčín P. a Sedláček M. (eds.): *Chráněná území ČR*, svazek VI., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 456 pp. ISBN 80-86064-46-08.

Internetové zdroje

Co je to Natura 2000 [online]. *Natura 2000*. 19. 9. 2006 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z <http://www.nature.cz/>

Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. Praha: AOPK ČR, 2020 [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/portal/>

Zvláště chráněná území [online]. *Ministerstvo životního prostředí*. Praha, 2020. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zvlaste_chranena_uzemi

Územní ochrana. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. Praha: AOPK ČR, 2020, 2020 [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>

Správa CHKO Jeseníky [online]. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. Praha: AOPK ČR, 2020, 2020 [cit. 2020-04-27]. Dostupné z: <http://jeseniky.ochranaprirody.cz/>

Obecná ochrana přírody [online]. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* [online]. Praha: AOPK ČR, 2020, 2020 [cit. 2020-10-5]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/>

Obecná ochrana přírody a krajiny [online]. *Ministerstvo životního prostředí*. Praha, 2020. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny

Podklady map

Maloplošná zvláště chránění území. *Otevřená data AOPK ČR* [online]. Praha AOPK ČR, 2020, [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <http://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>

Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500 verze 3.3, [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ZCHÚ – zvláště chráněných území

VZCHÚ – velkoplošná zvláště chráněná území

CHKO – chráněná krajinná oblast

MZCHÚ – maloplošná zvláště chráněná území

NPR – národní přírodní rezervace

PR – přírodní rezervace

NPP – národní přírodní památka

PP – přírodní památka

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

EU – Evropská unie

CHÚ – chráněné území

NS – naučná stezka

EVL – Evropsky významné lokality

PO – ptačí oblasti

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Přehled maloplošných zvláště chráněných území v CHKO Jeseníky

Tab. 1: Národní přírodní památka Javorový vrch

Chráněné území – Javorový vrch	
Předmět ochrany	Komplex bývalého středověkého podpovrchového rudného dolu, včetně všech jeho podzemních i povrchových částí tvořících významný geologický profil v komplexu hornin vrbenské série a též biotop společenstva letounů (<i>Chiroptera</i>), včetně jejich populací, a fragment květnaté bučiny na povrchu ve východní části masivu Hrubého Jeseníku a typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášena EVL Javorový vrch a které se nacházejí na území národní přírodní památky.
Kategorie IUCN	III – přírodní památka nebo prvek
Ochranné pásmo	Ze zákona – 23,0774 ha
Datum prvního vyhlášení	21.08.2009
Datum posledního vyhlášení	21.08.2009

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 2: Národní přírodní rezervace Praděd

Chráněné území – Praděd	
Předmět ochrany	Komplex přirozených a přírodě blízkých ekosystémů vázaných na geologický podklad a reliéf nejvyšších pohoří Hrubý Jeseník.
Kategorie IUCN	Ib – území divoké přírody
Ochranné pásmo	Ze zákona – 197,6266 ha
Datum prvního vyhlášení	04.06.1955
Datum posledního vyhlášení	15.01.1991

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 3: Národní přírodní rezervace Rašeliniště Skřítek

Chráněné území – Rašeliniště Skřítek	
Předmět ochrany	Ochrana vrchovištního rašeliniště prameništního typu s charakteristickými rostlinnými a živočišnými společenstvy.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Ze zákona – 33,9201 ha
Datum prvního vyhlášení	04.06.1955
Datum posledního vyhlášení	30.01.1989

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 4: Národní přírodní rezervace Rejvív

Chráněné území – Rejvív	
Předmět ochrany	Ochrana komplexu rašelinných ekosystémů se všemi druhy rostlin a živočichů na ně vázanými i jejich horninového, vodního a půdního prostředí.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 68,2996 ha
Datum prvního vyhlášení	04.06.1955
Datum posledního vyhlášení	15.01.1991

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 5: Národní přírodní rezervace Šerák-Keprník

Chráněné území – Šerák-Keprník	
Předmět ochrany	Ochrana geomorfologicky výrazných vrcholových partií Hrubého Jeseníku při horní hranici lesa s dobře zachovalými, místy pralesovitými formacemi horských smrčín a horských smíšených lesů.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 375,6346 ha
Datum prvního vyhlášení	31.12.1933
Datum posledního vyhlášení	30.01.1989

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 6: Přírodní rezervace Borek u Domašova

Chráněné území – Borek u Domašova	
Předmět ochrany	Reliktní bor na suti devonského křemence.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 11,6470 ha
Datum prvního vyhlášení	08.11.1990
Datum posledního vyhlášení	06.05.1998

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 7: Přírodní rezervace Břidličná

Chráněné území – Břidličná	
Předmět ochrany	Kryogenní geomorfologické útvary (skály, kamenné proudy, kamenná moře, polygonální půdy), subalpínské a lesní biotopy klimaxových smrčín a (smrkových) bučin s prameništi a s výskytem vzácných a silně a kriticky ohrožených druhů rostlin a živočichů.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 38,1284 ha

Datum prvního vyhlášení	04.03.2008
Datum posledního vyhlášení	04.03.2008

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 8: Přírodní rezervace Bučina pod Františkovou myslivnou

Chráněné území – Bučina pod Františkovou myslivnou	
Předmět ochrany	Zbytek původního bukového pralesa s javorem na suťovitém terénu. <i>Subsociace Aceri-Fagetum adenostyletosum</i> .
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 11,6412 ha
Datum prvního vyhlášení	04.06.1955
Datum posledního vyhlášení	12.12.2000

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 9: Přírodní rezervace Filipovické louky

Chráněné území – Filipovické louky	
Předmět ochrany	Lokalita s regionálním ekologickým, vědeckým i estetickým významem, slouží k ochraně ohrožených druhů rostlin a živočichů vázaných na podmáčené prameniště a jejich stanoviště.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 2,8050 ha
Datum prvního vyhlášení	08.11.1990
Datum posledního vyhlášení	20.12.2000

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 10: Přírodní rezervace Františkov

Chráněné území – Františkov	
Předmět ochrany	Přestárý bukový porost.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Ze zákona – 10,8030 ha
Datum prvního vyhlášení	11.06.1954
Datum posledního vyhlášení	11.06.1954

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 11: Přírodní rezervace Franz-Franz

Chráněné území – Franz-Franz	
Předmět ochrany	Jedno z nejvýznamnějších zimovišť zvláště chráněného druhu v kategorii kriticky ohrožených druhů vrápence malého. A dále pozůstatky pralesovitého typu porostu, na jehož biotop je vázána řada dalších zvláště chráněných druhů fauny. Zalesněný

	hřeben jako celek tvoří významný ekosystém.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Ze zákona - 11,6577 ha
Datum prvního vyhlášení	06.06.2000
Datum posledního vyhlášení	06.06.2000

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 12: Přírodní rezervace Jelení bučina

Chráněné území – Jelení bučina	
Předmět ochrany	Lesní porosty pralesovitého charakteru ve smrkobukovém vegetačním stupni s výraznou vertikální členitostí <i>svazu Fagion sylvaticae</i> s pomístně se projevujícím jarním aspektem s kyčelnicí devítilistou (<i>Dentaria enneaphyllos</i>); součástí jsou ostrůvky suťových lesů (<i>svaz Tillio-Acerion</i>), pomístně se vyskytující lesní prameniště (<i>svaz Caricion remotae</i>) a křoviny skal a drolin s rybízem alpským (<i>svaz Sambuco-Salicion capreae</i>).
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Ze zákona – 14,8109 ha
Datum prvního vyhlášení	15.01.1991
Datum posledního vyhlášení	25.03.2013

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 13: Přírodní rezervace Niva Branné

Chráněné území – Niva Branné	
Předmět ochrany	Ochrana přirozeně utvářeného koryta Branné a ohrožených rostlin a živočichů vázaných na jeho nivu, včetně těchto stanovišť.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 9,2922 ha
Datum prvního vyhlášení	18.12.2001
Datum posledního vyhlášení	18.12.2001

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 14: Přírodní rezervace Pod Jelení studánkou

Chráněné území – Pod Jelení studánkou	
Předmět ochrany	Mimořádně bohatá populace mravenců druhu <i>Formica</i> a jejich biotop.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy

Ochranné pásmo	Vyhlášené – 306,6092 ha
Datum prvního vyhlášení	25.10.1989
Datum posledního vyhlášení	27.10.2011

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 15: Přírodní rezervace Pod Slunečnou strání

Chráněné území – Pod Slunečnou strání	
Předmět ochrany	Přirozené ekosystémy smíšených porostů na suti včetně hnízdišť chráněných druhů ptáků (čáp černý, holub doupňák) a současně ochraně genofondu původních druhů rostlin a živočichů.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 9,7884 ha
Datum prvního vyhlášení	08.11.1990
Datum posledního vyhlášení	08.01.2003

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 16: Přírodní rezervace Přemyslovské sedlo

Chráněné území – Přemyslovské sedlo	
Předmět ochrany	Ochrana společenstev rašelinných a mokřých luk s vysokou druhovou diverzitou a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. Tato společenstva jsou v dané nadmořské výšce v předmětné části Hrubého Jeseníku zcela ojedinělá.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 1,6155 ha
Datum prvního vyhlášení	12.02.2001
Datum posledního vyhlášení	12.02.2001

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 17: Přírodní rezervace Pstruží potok

Chráněné území – Pstruží potok	
Předmět ochrany	Ekosystém ombrotrofního rašeliniště, podmáčených smrčín a olšin v pramenném území Pstružího potoka.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 15,8249 ha
Datum prvního vyhlášení	25.10.1989
Datum posledního vyhlášení	11.11.2002

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 18: Přírodní rezervace Rabštejn

Chráněné území – Rabštejn	
Předmět ochrany	Ochrana lesních porostů jen s málo pozměněnou dřevinnou skladbou v jedlobukovém vegetačním stupni předhůří Hrubého Jeseníku s geneticky cennými stromy jilmu horského a javoru klenu. Území je zajímavé i z hlediska geologického a geomorfologického.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 10,1583 ha
Datum prvního vyhlášení	08.11.1990
Datum posledního vyhlášení	08.07.2002

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 19: Přírodní rezervace Růžová

Chráněné území – Růžová	
Předmět ochrany	Mokřadní ekosystémy podél pramenného úseku Růžového potoka, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, zejména: prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>), ostřice blešní (<i>Carex pulicaris</i>), vachta trojlistá (<i>Menyanthes trifoliata</i>), vrba plazivá rozmarýnolistá (<i>Salix repens ssp. rosemarinifolia</i>), ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>), čolek horský (<i>Triturus alpestris</i>), čolek obecný (<i>T. vulgaris</i>), zmije obecná (<i>Vipera berus</i>), chřástal polní (<i>Crex crex</i>).
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 23,0979 ha
Datum prvního vyhlášení	18.03.2002
Datum posledního vyhlášení	18.03.2002

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 20: Přírodní rezervace Skalní potok

Chráněné území – Skalní potok	
Předmět ochrany	Zvláštní ochrana lesních porostů v 5. a 6. lesním vegetačním stupni, z nichž některé se přibližují přirozené struktuře lesa, nebo mají až pralesovitý charakter. Výskyt vzácných ptačích druhů. Raritou je jediný zachovalý exemplář tisu červeného v lesních porostech CHKO Jeseníky.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 40,9950 ha
Datum prvního vyhlášení	12.04.2001
Datum posledního vyhlášení	12.04.2001

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 21: Přírodní rezervace Sněžná kotlina

Chráněné území – Sněžná kotlina	
Předmět ochrany	Ekosystém horských strží na východním svahu Červené hory.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 26,2989 ha
Datum prvního vyhlášení	06.05.1998
Datum posledního vyhlášení	06.05.1998

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 22: Přírodní rezervace Suchý vrch

Chráněné území – Suchý vrch	
Předmět ochrany	Ochrana morfologicky výrazných křemencových skal s kamennými moři, přirozených lesních ekosystémů, které se vyvinuly v těchto extrémních podmínkách, a význačného paleontologického naleziště.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Ze zákona – 13,8909 ha
Datum prvního vyhlášení	15.01.1991
Datum posledního vyhlášení	15.01.1991

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 23: Přírodní rezervace Šumárník

Chráněné území – Šumárník	
Předmět ochrany	Unikátní rostlinná společenstva skal.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 2,6610 ha
Datum prvního vyhlášení	06.05.1998
Datum posledního vyhlášení	06.10.2006

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 24: Přírodní rezervace U Slatinného potoka

Chráněné území – U Slatinného potoka	
Předmět ochrany	Mokřadní ekosystémy podél pramenného úseku Slatinného potoka, v nichž se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, zejména: zábělník bahenní (<i>Comarum palustre</i>), kropenáč vytrvalý (<i>Swertia perennis</i>), prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>), vachta trojlistá (<i>Menyanthes trifoliata</i>), tolije bahenní (<i>Parnassia palustris</i>), škarďa měkká čertkusolistá (<i>Crepis mollis</i> ssp. <i>succissifolia</i>), kozlík dvoudomý (<i>Valeriana dioica</i>), bertrám obecný (<i>Achillea ptarmica</i>), violka bahenní (<i>Viola palustris</i>); ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>), čolek horský (<i>Triturus alpestris</i>), čolek obecný (<i>T. vulgaris</i>), zmije obecná

	(<i>Vipera berus</i>), chřástal polní (<i>Crex crex</i>), bekasina otavní (<i>Gallinago gallinago</i>).
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 7,1106 ha
Datum prvního vyhlášení	16.06.2002
Datum posledního vyhlášení	16.06.2002

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 25: Přírodní rezervace Vysoký vodopád

Chráněné území – Vysoký vodopád	
Předmět ochrany	Ochrana horského lesa, největšího vodopádu v Hrubém Jeseníku a vzácných mechových společenstev.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 25,9964 ha
Datum prvního vyhlášení	24.08.1982
Datum posledního vyhlášení	06.05.1998

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 26: Přírodní památka Chebzí

Chráněné území – Chebzí	
Předmět ochrany	Louky s výskytem řady zvláště chráněných druhů rostlin (zejména vstavačovitých).
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 0,7967 ha
Datum prvního vyhlášení	21.12.2001
Datum posledního vyhlášení	21.12.2001

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 27: Přírodní památka Louka na Miroslavi

Chráněné území – Louka na Miroslavi	
Předmět ochrany	Mimořádně bohatá populace mečíku střechovitého (<i>Gladiolus imbricatus L.</i>) a jeho biotop.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 3,3864 ha
Datum prvního vyhlášení	14.03.2012
Datum posledního vyhlášení	14.03.2012

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 28: Přírodní památka Morgenland

Chráněné území – Morgenland	
Předmět ochrany	Luční společenstva (mokřadní a mezofilní), na části území

	smíšený lesní porost.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 3,7386 ha
Datum prvního vyhlášení	03.12.2002
Datum posledního vyhlášení	03.12.2002

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 29: Přírodní památka Pasák

Chráněné území – Pasák	
Předmět ochrany	Jeden z nejrozsáhlejších a morfologicky nejvýznamnějších skalních útvarů v Hrubém Jeseníku.
Kategorie IUCN	III – přírodní památka nebo prvek
Ochranné pásmo	Ze zákona – 5,5002 ha
Datum prvního vyhlášení	24.08.1982
Datum posledního vyhlášení	24.08.1982

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 30: Přírodní památka Pfarrererb

Chráněné území – Pfarrererb	
Předmět ochrany	Reprezentativní ukázka mineralizace alpského typu s výskytem mineralizovaných struktur a četných druhů minerálů, zvláště epidotu.
Kategorie IUCN	III – přírodní památka nebo prvek
Ochranné pásmo	Ze zákona – 3,3248 ha
Datum prvního vyhlášení	03.06.2013
Datum posledního vyhlášení	03.06.2013

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 31: Přírodní památka Slunná stráň

Chráněné území – Slunná stráň	
Předmět ochrany	Krajinářsky hodnotný komplex kosených a pasených mezofilních ovsíkových luk a vlhkých pcháčkových luk s mezemi a kamenicemi, s výskytem populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů vázaných na tyto biotopy.
Kategorie IUCN	IV – území pro péči o stanoviště/druhy
Ochranné pásmo	Vyhlášeno bez ochranného pásma
Datum prvního vyhlášení	05.12.2018
Datum posledního vyhlášení	05.12.2018

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 32: Přírodní památka Smrčina

Chráněné území – Smrčina	
Předmět ochrany	Největší krupníkové těleso v ČR.
Kategorie IUCN	III – přírodní památka nebo prvek
Ochranné pásmo	Vyhlášené – 0,0903 ha
Datum prvního vyhlášení	24.08.1982
Datum posledního vyhlášení	20.11.2014

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Tab. 33: Přírodní památka Zadní Hutisko

Chráněné území – Zadní Hutisko	
Předmět ochrany	Druhá největší a nejvýznamnější lokalita krupníku v ČR.
Kategorie IUCN	III – přírodní památka nebo prvek
Ochranné pásmo	Ze zákona – 1,9137 ha
Datum prvního vyhlášení	24.08.1982
Datum posledního vyhlášení	20.11.2014

Zdroj: AOPK ČR, 2020

Příloha 2: Fotodokumentace MZCHÚ v CHKO Jeseníky

Obr. 1: NPR Praděd

Zdroj: Natálie Karamonová, 2019

Obr. 2: NPR Rašeliniště Skřítek

Zdroj: www.cittadella.cz

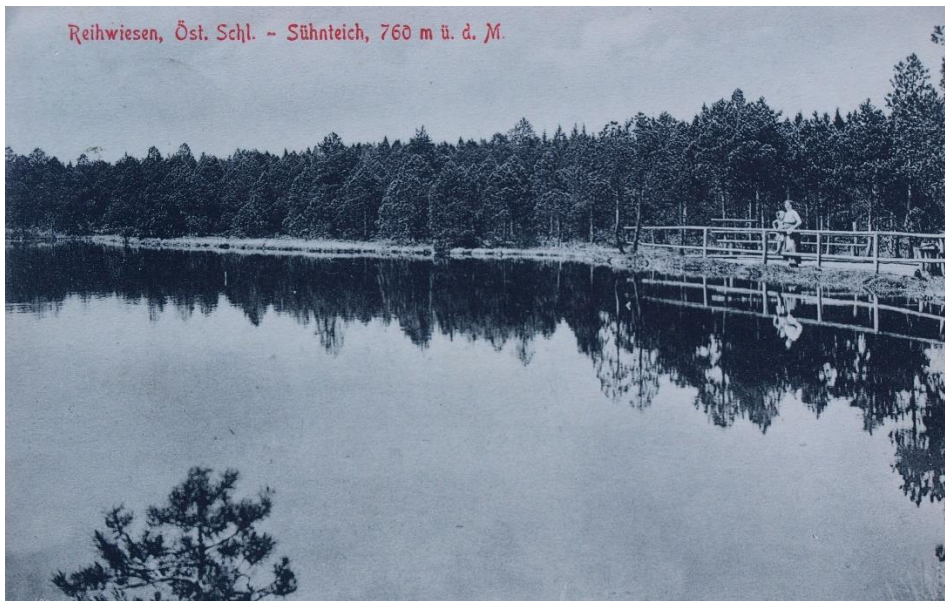
Obr. 3: Velké mechové jezírko v NPR Rejvíc

Zdroj: www.jeseniky.net

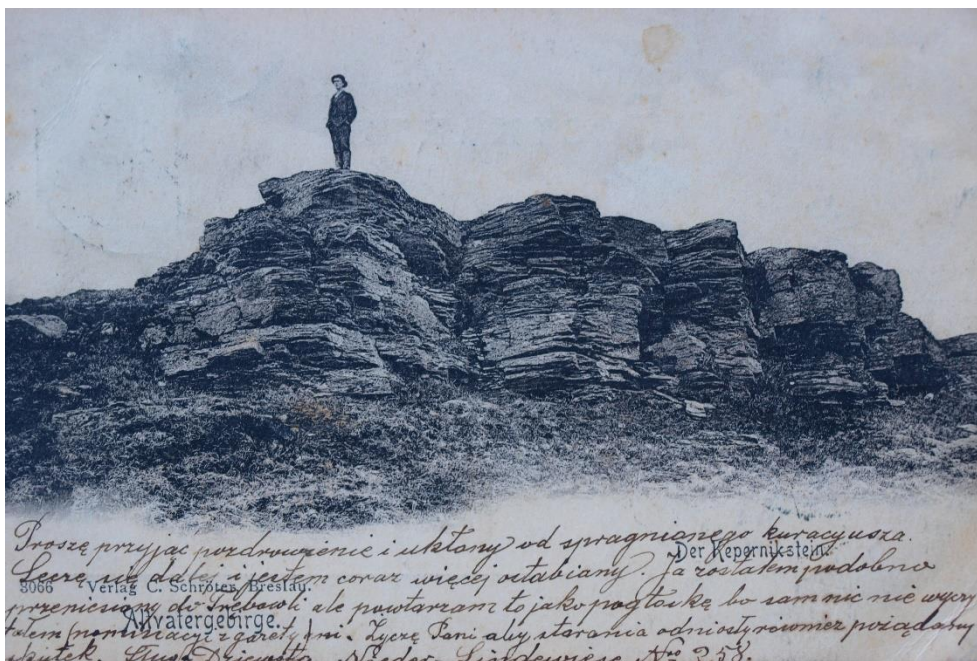
Obr. 4: Petrovy kameny na Pradědu z roku 1925

Zdroj: Archiv P. Mackovčina

Obr. 5: Rejvíz z roku 1913

Zdroj: Archiv P. Mackovčina

Obr. 6: Mrazový srub na Keprníku roku 1898

Zdroj: Archiv P. Mackovčina